

UPPFÖLJNING AV DET REGIONALA UTVECKLINGSARBETET 2019 OCH FÖRUTSÄTTNINGAR FRAMÅT

2020-03-01

Region Kronoberg

Rapporten är en uppföljning av 2019 års arbete med den regionala utvecklingsstrategin i Kronobergs län. Rapporten innehåller dels en genomgång av vilka insatser som har genomförts, dels beskrivningar av hur målutvecklingen ser ut. Avslutningsvis följer en beskrivning av förutsättningar för utvecklingsarbetet under perioden 2020–2022.

Innehåll

INLEDNING.....	2
Om det regionala utvecklingsuppdraget.....	2
Verktyg för genomförande.....	2
Verksamheter och bolag 2019	3
Arbetsmarknad och näringsliv	3
Kompetensförsörjning	3
Kultur.....	3
1:1-anslag 2019.....	4
Projektmedel från EU till Kronobergs län 2014–2019	5
Samordning	6
Chefsnätverk	6
Uppdragsnätverk/viktiga arbetsgrupper.....	6
NÅR VI MÅLEN?	7
INSATSER 2019	15
Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet.....	15
En plats att vilja leva och bo på	18
Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv.....	21
Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	24
MEGATRENDER	27
Digitalisering och teknikutveckling – smarta datorer och automatisering.....	27
Globalisering – fler möjligheter, större konkurrens.....	28
Demografiska förändringar – urbanisering och ökad försörjningskvot	28
Miljö och klimatförändringar – risk för globala katastrofer	29
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2021–2023.....	30
Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden	30
Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet.....	32
En plats att vilja leva och bo på	34
Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv.....	35
Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa	37

INLEDNING

Denna rapport är en årlig rapport som Regional utveckling tar fram för att följa upp målen och arbetet som skett utifrån den regionala utvecklingsstrategin, Gröna Kronoberg 2025. Den innehåller även ett kapitel som beskriver planeringsförutsättningar framåt. Rapporten ingår i den årliga interna lärande- och uppföljningscykeln inför nästkommande års verksamhetsplanering. Den är även ett verktyg för andra aktörer att planera utifrån för att på bästa sätt bidra till Gröna Kronoberg 2025 och Kronobergs utveckling. Rapporten var klar 1 mars 2020, innan coronapandemin slog till vilket är bra att vara medveten om när du läser rapporten. I maj 2020 är det svårt att veta vilka av planeringsförutsättningarna som fortfarande är aktuella eller hur målluppfyllnaden av målen kommer påverkas.

Om det regionala utvecklingsuppdraget

Sverige har fått en tydligare regional nivå¹. Alla landsting har sedan den 1 januari 2019 bildat region och tagit över det regionala utvecklingsansvaret, enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar. Regioner ska skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar tillväxt i alla delar av landet och som utgår från de lokala och regionala förutsättningarna. Uppdraget finns reglerat i förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och i en lag om regionalt utvecklingsansvar (2017:61). I korthet innebär uppdraget att regionerna ska:

- ☐ arbeta fram och fastställa en strategi för utvecklingen i länet
- ☐ samordna insatser för att genomföra denna strategi
- ☐ besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas
- ☐ följa upp, utvärdera och redovisa resultaten av tillväxtarbetet till regeringen
- ☐ utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram
- ☐ upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är ett centralt uppdrag för tillväxtarbetet i regionen. Enligt förordningen (2017:583) ska RUS:en vara en samlad och sektorsövergripande strategi och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar. Strategin ska upprättas utifrån en analys av de särskilda förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet. Analysen ska ta hänsyn till funktionella regionala samband. Dessa såväl inom som över läns- och landsgränserna samt till olika typer av landsbygder och tätorter. Vidare ska strategin utarbetas i samverkan med berörda kommuner, landsting samt länsstyrelser och andra berörda statliga myndigheter. Strategin ska förankras väl lokalt och regionalt. Näringslivet och det civila samhällets organisationer i länet ska även erbjudas möjligheter till samverkan. Enligt förordningen har Region Kronoberg ett ansvar att löpande och systematiskt följa och analysera utvecklingen i länet. Vi ska även genomföra uppföljningar och utvärderingar av de insatser som genomförs för att bidra till RUS:ens mål.

Verktyg för genomförande

Den regionala utvecklingsstrategin är en strategi för hela länet, inte bara organisationen Region Kronoberg. Det innebär att målen i strategin ska vara mål för hela länets utveckling. Även om det är en strategi för hela länet har Region Kronoberg ett särskilt ansvar att genomföra och samordna insatser för att nå målen i strategin. Detta sker dels genom egna medel och verksamheter, dels genom mer mjuk

¹ Beskrivningen av det regionala uppdraget är hämtat från Sveriges- kommuner och landsting. URL: <https://skl.se/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionaltutvecklingsansvar.2689.html>

styrning i form av samordning av resurser och insatser i regionen. Med andra ord är det fler än Region Kronoberg som ska bidra till att målen i den regionala utvecklingsstrategin uppfylls. Region Kronoberg har dock ett särskilt ansvar att samordna och följa upp strategiarbetet. Det ligger även på regionens ansvar att skapa en samsyn kring utmaningar och möjligheter i länet. I detta avsnitt redovisas de ekonomiska medel, verksamheter och bolag som Region Kronoberg har till tillgång till för att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Verksamheter och bolag 2019

Utöver den verksamhet som Region Kronoberg genomför inom förvaltningen regional utveckling finansierar Region Kronoberg organisationer och bolag som genomför verksamhet inom området:

Arbetsmarknad och näringsliv

- ☐ **Coompanion.** Arbetar med påverkansarbete och synliggörande av tillsammansföretagandet. Ger bland annat kostnadsfri företagsrådgivning, för de som vill starta företag tillsammans.
- ☐ **ALMI.** Erbjuder lån och affärsutveckling till företag med tillväxtpotential. Det gäller såväl företag som är i startupfas som befintliga företag. Genom dotterbolaget Almi Invest investerar vi riskkapital i företag i tidiga skeden, med stor tillväxtpotential och en skalbar affärsidé.
- ☐ **Företagsfabriken.** Hjälper entreprenörer med potential att växa och bygga framgångsrika bolag. Här ges de rätta verktygen för att snabbare uppnå tillväxt och nå ut på marknaden. Den gemensamma nämnaren för bolagen är att alla har en bärkraftig idé och hög tillväxtpotential. Företagsfabriken satsar på bolagen genom affärsrådgivning och coachning, för att accelerera deras utveckling.
- ☐ **AB Destination Småland.** Ett helägt bolag av Region Kronoberg som har som uppdrag att utveckla och marknadsföra besöksnäringen i Kronobergs län, som en del av Småland. Inom Destination Småland bedrivs även IT-plattformen Småland-Öland, som är ett eget bolag.
- ☐ **Ung företagsamhet (UF).** En politiskt obunden, ideell utbildningsorganisation. Sedan 1980 har UF utbildat gymnasieelever i entreprenörskap genom processutbildningen UF-företagande. Sedan 2010 arbetar de även med grundskolan.

Kompetensförsörjning

- ☐ **Vård- och omsorgscollege Kronoberg.** En samverkansplattform på regional och lokal nivå för vård och omsorg i Kronoberg. Arbetet utgår från tre övergripande mål. Att samverkansplattformen kvalitetssäkrar vård och omsorg i Kronoberg. Alla som fullföljer certifierade vård och omsorgsutbildningar i Kronoberg är anställningsbara. Arbetsgivare i Kronoberg är attraktiva.

Kultur

- ☐ **Kulturparken Småland.** I Kulturparken Småland ingår Smålands museum, Sveriges glasmuseum, Utvandrarnas hus, Kronobergs slottsruin, Kronobergs lantbruksmuseum, Kulturarvscentrum Småland, Kronobergsarkivet och Ångaren Thor. De arbetar med samlingar, arkiv, publik verksamhet och kulturmiljöfrågor som byggnadsvård och arkeologi.
- ☐ **Musik i Syd.** Musik i Syd är en musikinstitution i Skåne och Kronoberg. De har till syfte att ge människor tillgång till skapande och levande musikupplevelser. Varje år presenterar Musik i Syd, ofta i samarbete med olika lokala arrangörer, ca 2000 konserter i södra Sverige.
- ☐ **Regionteatern Blekinge-Kronoberg.** Länsteater för två län. De spelar cirka 400 föreställningar per år fördelade på cirka 10 nya uppsättningar. De flesta produktionerna turnerar teatern med och merparten av föreställningarna säljs till andra arrangörer; teaterföreningar, skolor, företag, studieförbund m fl.

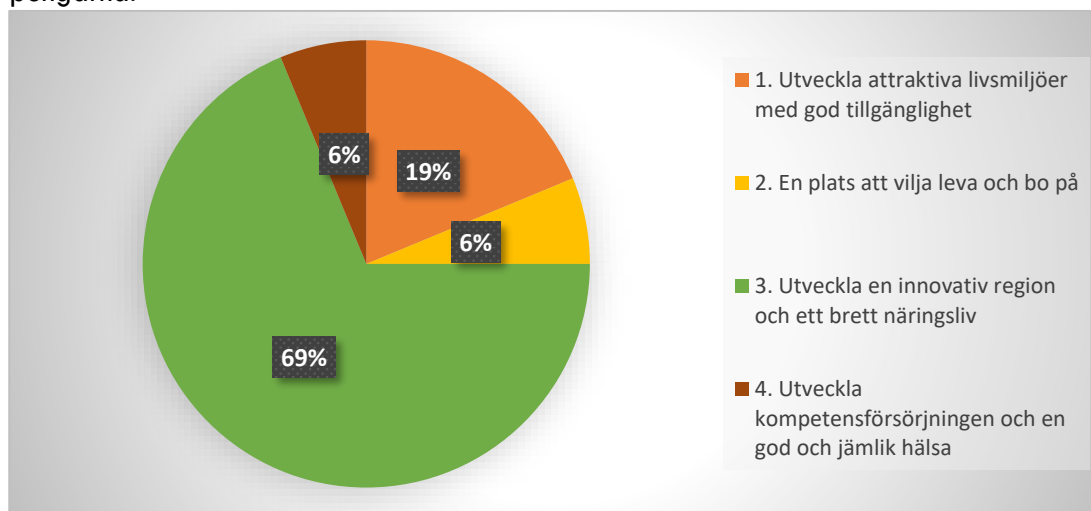
- **Studieförbunden i Kronoberg.** De har olika roller och inriktning. Gemensamt för dem är att de bidrar till att stärka demokratin och samhällsengagemanget och gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation.
- **Övriga kulturorganisationer.** Utöver bolagen och studieförbunden finns det många viktiga aktörer inom kulturområdet som arbetar med att möjliggöra för invånarna att ta del av och själva utöva kultur.

1:1-anslag 2019

I Förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete finns bestämmelser om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete. Dessa medel är ett av flera finansieringsverktyg för att genomföra insatser med koppling till Gröna Kronoberg. Region Kronoberg hade 2019 tillgång till 19 110 000 kr i statligt 1:1-anslag. Medlen får, enligt Näringsdepartementets regleringsbrev, av Region Kronoberg användas (= fördelas på) till följande ändamål: *Regional projektverksamhet; Regionalt företagsstöd och Stöd till kommersiell service*. I regleringsbrevet anges även att 600 000 kr får användas till anslagsuppföljning, genom ändamålet *Uppföljning och utvärdering*. Anslaget omgärdas av en rad statliga förordningar, regelverk och riktlinjer som styr hur de får användas i respektive ändamål.

Regional projektverksamhet är det ändamål som länets 1:1-medel används till främst. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 samt Gröna Kronoberg ska utöver projektförordningens skrivningar alltid ligga till grund för identifiering av nya projektsatsningar som kräver regional *medfinansiering* genom anslaget. Det finns en rad formella krav och prioriteringsgrunder att ta hänsyn till, och medlen söks enligt särskilt ordning, genom system som tillhandahålls av Tillväxtverket.

- **Antal pågående.** Totalt pågick 59 projekt och förstudier under 2019, varav en majoritet inom rusprioriteringen *Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv*.
- **Fördelningen när det gäller nya projektbeslut** beviljade 2019 landande i **16 nya projekt & förstudier**. Främst inom prioriteringen *Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv* Obs! Insatserna kan pågå längre än innevarande år; summan av beslut har alltså inte med det årligt tilldelade anslaget eller gjorda utbetalningar 2019 att göra, utan det hanteras genom ett så kallat bemyndigandesystem).
- Region Kronobergs **medfinansiering** till de beviljade projekten uppgick till 14,9 mkr. Tillsammans med övriga medfinansierare erhöll projekten sammanlagt 76 mkr. Detta innebär att 2019 växlades Region Kronobergs 1:1-medel för tillväxtfrämjande insatser upp med 5,1 gånger pengarna.

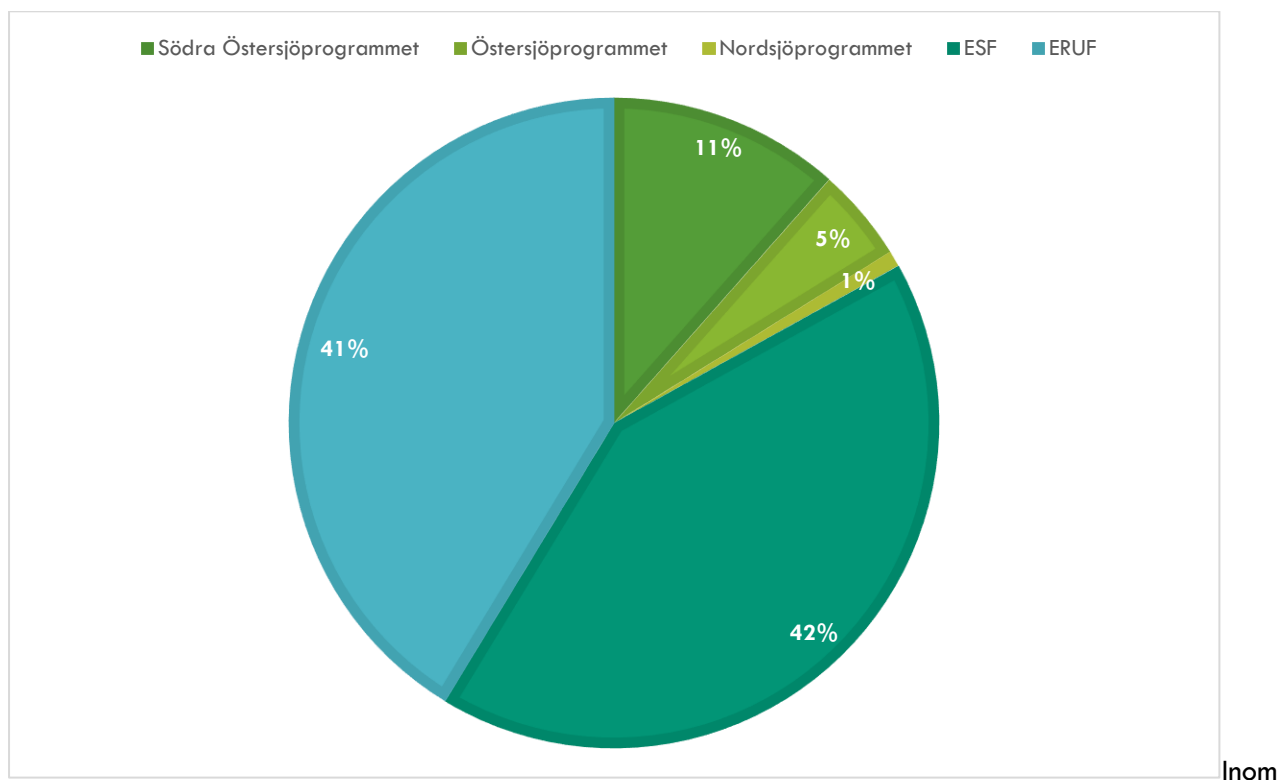

FIGUR 1: BEVILJADE PROJEKT (16 ST) 2019 MED 1:1-FINANSIERING. PROCENTUELLT FÖRDELAT PÅ PRIORITERING I GRÖNA KRONOBERG.

Projektmedel från EU till Kronobergs län 2014–2019

Kronobergs län har under programperioden mellan 2014 till 2020 kunnat ta del av Eu:s utvecklingsmedel från olika program, bland annat:

- **1 Gränsregionalt samarbetsprogram.** Södra östersjöprogrammet (South Baltic Sea Region Programme)
- **2 Transnationella samarbetsprogram.** Östersjöprogrammet (Baltic Sea Region Programme) och Nordsjöprogrammet (North Sea Region Programme)
- **2 regionala² program/handlingsplaner.** Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för Småland och öarna och Europeiska socialfonden (ESF) för Småland och öarna

FIGUR 2: EU-MEDEL TILL KRONOBERGS LÄN 2014–2019 FÖRDELAT PÅ DE OLIKA PROGRAMMEN.

Inom EU finns fler möjligheter till utvecklingsmedel genom exempelvis Horisont 2020, Havs- och fiskerifonden eller Urbanact. Urvalet av programmen ovan är utifrån att det är de som berör regionerna som aktör i uppfyllandet av det regionala utvecklingsansvaret.

- **Antal beviljade projekt.** Totalt beviljades 8 projekt under 2019 från 5 olika EU-program. Det innebar bland annat ett första deltagande i ett Nordsjöprojekt. Under pågående programperiod (2014–2020) har totalt 59 projekt beviljats medel om totalt 220,9 mnr³. Kronobergs län har fått mest medel från Europeiska socialfonden (ESF) om 92 mnr fördelat till 14 projekt. Från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) har Kronobergs län fått till dels 91,3 mnr men fördelat på 21 projekt.
- **Aktörerna.** Beroende på typ av fond skiljer sig även typen av aktör. Inom Socialfonden är det främst kommunala aktörer som beviljats medel. Växjö kommun har varit den kommun som har

² Sverige är indelad i 8 regioner, så kallade NUTS 2-regioner och för Kronobergs del innebär det att länet ingår i regionen Småland och öarna tillsammans med Gotlands, Jönköpings och Kalmar län.

³ För projekt inom programmen Interreg Europe, Nordsjöprogrammet, Södra östersjöprogrammet samt Östersjöprogrammet ges medel i Euro och siffrorna här baseras på en valutaomräkningskurs på 9,30.

beviljats mest medel i länet om totalt 60,3 mnkr. Små kommunala projekt har haft svårt att få sina ansökningar beviljade under perioden. Projekt med större territoriell samverkan och nya utvecklingsmetoder har däremot haft lycka i sitt sökande av medel från ESF. Inom ERUF har det varit olika aktörer från Kronoberg som sökt och beviljats medel. Linnéuniversitetet har dock beviljats 6 projekt om sammanlagt 42,1 mnkr. Region Kronoberg och ALMI är exempel på andra aktörer som beviljats medel från ERUF. Linnéuniversitetet och Energikontor sydost har varit de som fått mest medel från de gränsregionala och transnationella programmen.

Samordning

Det övergripande syftet med de nätverk Region Kronoberg leder är att genom dialog mellan kommuner, Region Kronoberg och andra viktiga aktörer åstadkomma samverkan utifrån regionala och lokala mål. Nedan följer en förteckning över ett antal centrala nätverk och arbetsgrupper som Region Kronoberg samordnar.

Chefsnätverk

- ☐ Kommunchefer
- ☐ Ledningsgrupp för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst
- ☐ Näringslivschefer
- ☐ Kulturchefer
- ☐ Skolchefer
- ☐ Chefer för vuxenutbildning

Uppdragsnätverk/viktiga arbetsgrupper

- ☐ IKA-gruppen
- ☐ Kompetensforum
- ☐ Bredbandsnätverk
- ☐ Nätverk för kommunernas digitaliseringsledare
- ☐ GreenAct

Utöver nätverken har vi även i vissa fall samverkansavtal med andra organisationer, exempelvis finns ett samverkansavtal med Linnéuniversitetet med styrgrupp och arbetsgrupp. För samverkan med Länsstyrelsen finns ett ledningsforum där representanter från verksamheterna träffas.

NÅR VI MÅLEN?

Regionala utvecklingsstrategin, Gröna Kronoberg 2025, har sju långsiktiga mål. Nedan följer en beskrivning av hur det går med målen.

Ökad attraktivitet – fler ska välja att bo i länet. *Inrikes flyttnetto ska förbättras 2015–2025.*

Nettot har förbättrats den senaste femårsperioden. Men den trendmässiga förbättringen upphörde 2019. Framförallt är det yngre vuxna som flyttar från länet och det är främst storstadsregionerna som lockar.

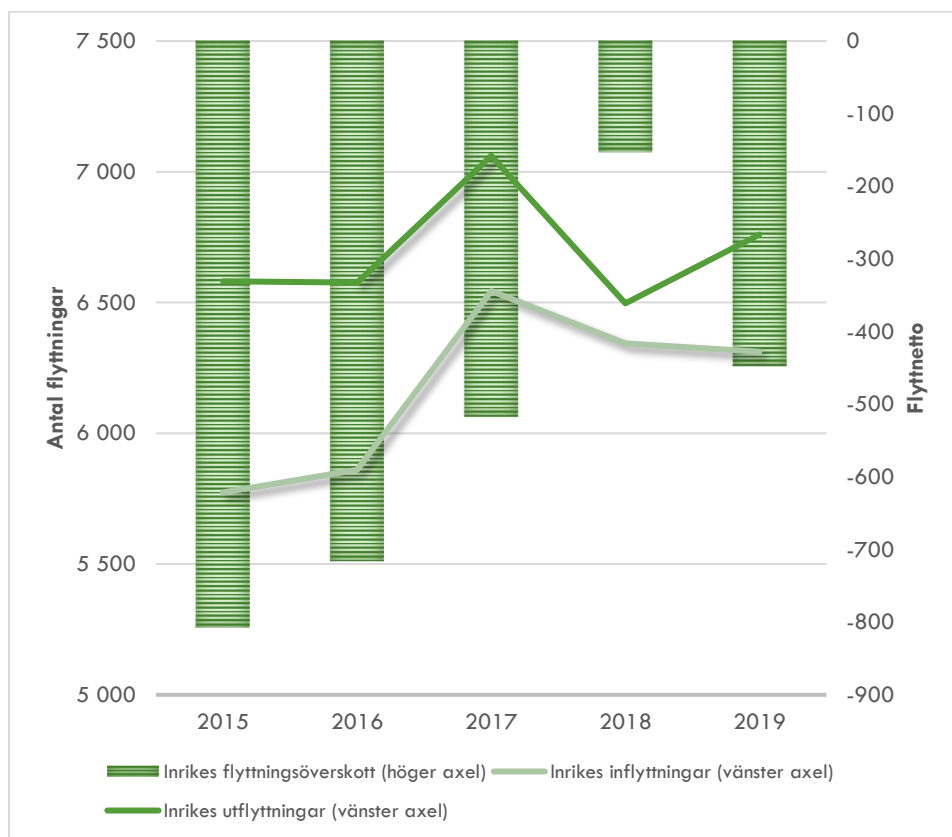

DIAGRAM 1: INRIKES FLYTTNETTO FÖR KRONOBERGS LÄN 2015–2019. KÄLLA: SCB

Fördjupning om målet:

Region Kronoberg. *Inrikes flyttningar till och från Kronobergs län, 2019*. URL:

<http://www.regionkronoberg.se/contentassets/fe036720830c41db8d7a5131a264b781/flyttkronoberg2019.pdf>

Klimatpåverkan ska minska. Utsläpp av koldioxid i Kronobergs län från fossila bränslen ska till år 2025 ha minskat till 1,5 ton per år och länsinvånare.

Utsläppen i länet uppgår till 3,1 ton per invånare. Sedan 2010 har utsläppen per invånare minskat med ungefär 30 procent. Den största utmaningen framöver är att minska utsläppen från transportsektorn som står för ungefär hälften av utsläppen i länet.

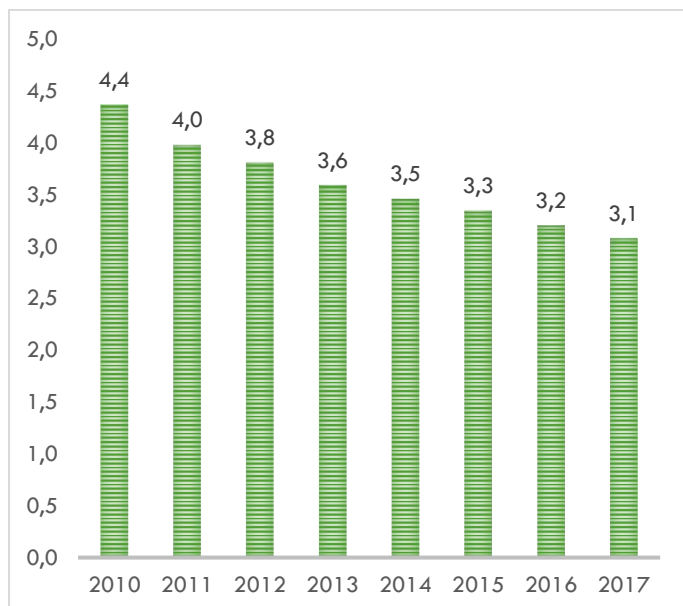

DIAGRAM 2: UTSLÄPP AV KOLDIOXID I KRONOBERGS LÄN FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN PER INVÅNARE 2010–2017. KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

Fördjupning om målet: WSP.

Energibalans Kronoberg, 2018. URL: <http://www.regionkronoberg.se/globalassets/rus/energibalans-2018.pdf>

Produktiviteten ska öka. Mellan 2014–2025 ska BRP/sysselsatt i Kronobergs län öka mer än i riket.

Produktiviteten i länet är något lägre än i riket. Utvecklingen har dock varit mycket stark under de senaste åren. Utvecklingen innebär att vi skapar ett allt större värde per nedlagd arbetstimme. Jämfört med 2010 har produktiviteten i länet ökat med 14 procent, vilket är mer än en dubbelt så stor ökning jämfört med riket.

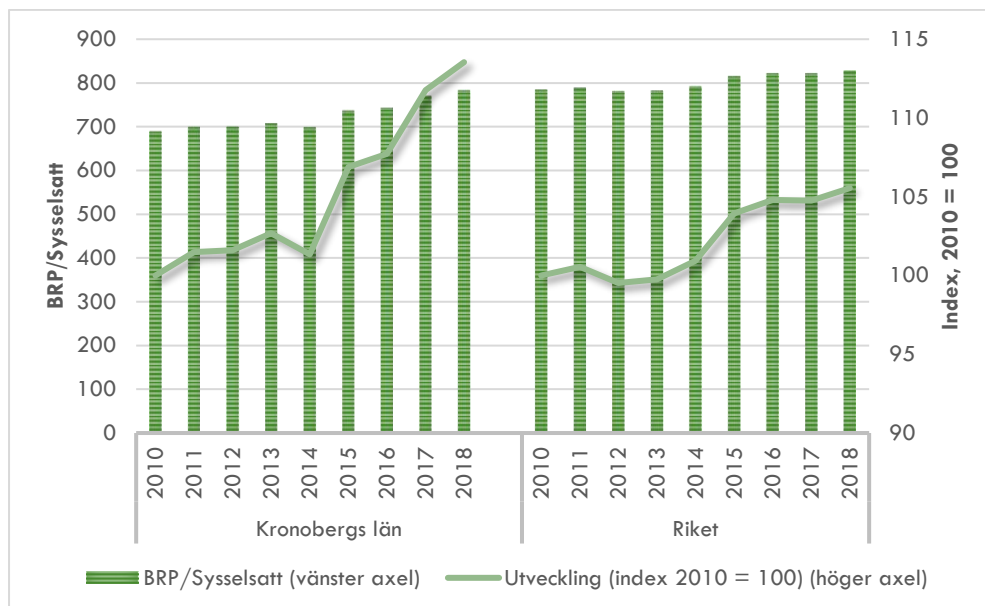

DIAGRAM 3: BRP/SYSSELESSATT I KRONOBERGS LÄN OCH RIKET 2010-2018. KÄLLA: SCB

Fördjupning om målet:

Sydsvenska Handelskammaren. Så utvecklas sydöstra Sverige – En studie av näringslivets tillväxt och produktivitet. URL: <https://resources.mynewsdesk.com/image/upload/iyurzwravjz3vt8ryxup.pdf>

Balanserad tillväxt – fler arbetstillfällen. Mellan 2014–2025 ska den sysselsatta dagbefolkningen i länet öka mer än riksgenomsnittet (exklusive storstadsregionerna).

Länet har haft en mycket god jobbtillväxt perioden 2014–2018. Det är framförallt service- och tjänstesektorn som växer. Älmhult och Växjö står för en stor del av tillväxten under perioden. Även den offentliga sektorn har haft en kraftig sysselsättningsökning under perioden som en följd av att befolkningen i länet ökar.

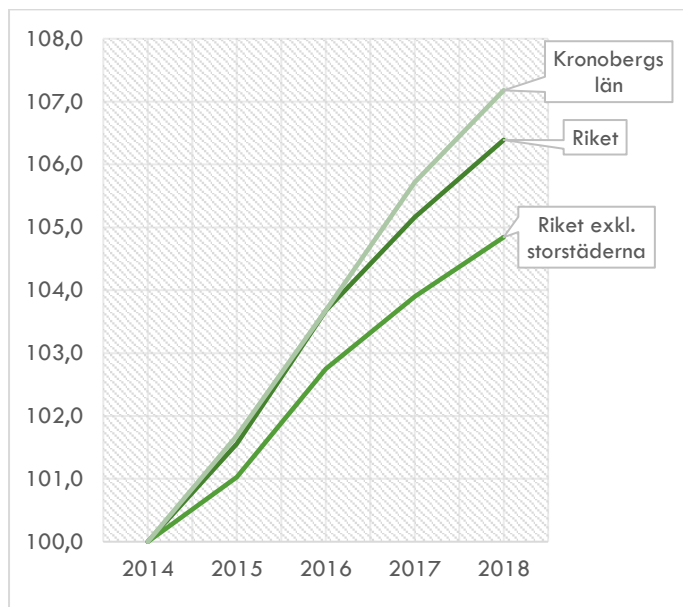

DIAGRAM 4: JOBBTILLVÄXT I KRONOBERGS LÄN (DAGBEFOLKNING 20-64 ÅR). INDEX = 100 (2014). KÄLLA: SCB

Fördjupning om målet:

Region Kronoberg. *Sysselsättningen i Kronobergs län, 2019*. URL:

http://www.regionkronoberg.se/contentassets/ffd3fd4bf879476d891b0ead0d3f7326/sysselsattningsrapport-2018_klar.pdf

Förbättrad matchning – fler i arbete. År 2025 ska sysselsättningsgraden för kvinnor och män i länet uppgå till minst 80 %. Vid utgången av 2019 var 80,1 procent av länets befolkning i arbetsför ålder i sysselsättning, vilket är något över riksgenomsnittet. Det finns dock skillnader när vi ser till kön och födelseregion. Kvinnor har en lägre sysselsättningsgrad än män. Utlandsfödda har en betydligt lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda. På sikt behöver integrationen förbättras då utlandsfödda står för länet arbetskraftstillväxt.

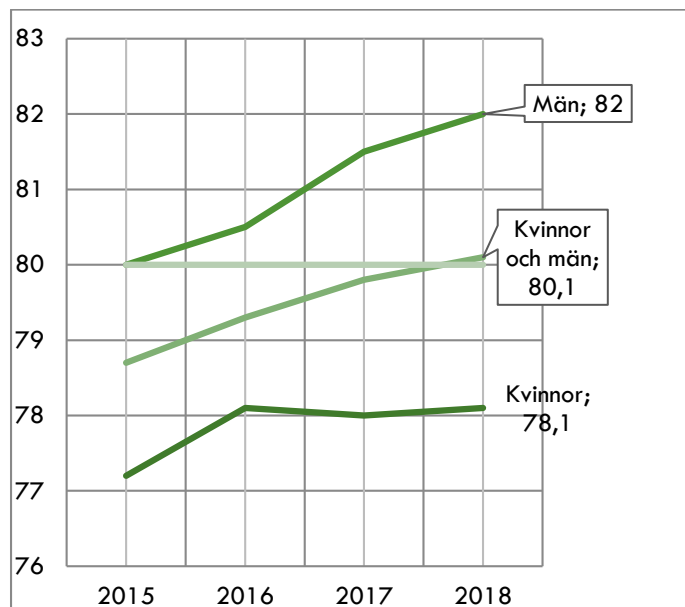

DIAGRAM 5: SYSSELSÄTTNINGSGRAD (NATTBEFOLKNING 20-64 ÅR) I KRONOBERGS LÄN EFTER KÖN, 2015-2018. KÄLLA: SCB

Fördjupning om målet:

Region Kronoberg. *Sysselsättningen i Kronobergs län, 2019*. URL:

http://www.regionkronoberg.se/contentassets/ffd3fd4bf879476d891b0ead0d3f7326/sysselsattningsrapport-2018_klar.pdf

Region Kronoberg. *Kompetensförsörjning, 2019*. URL:

http://www.regionkronoberg.se/globalassets/rus/kompetensfors2019_regionkronoberg2.pdf

Ett ökat humankapital. Den självskattade hälsan för kvinnor och män, flickor och pojkar ska öka och könsskillnaderna minska.

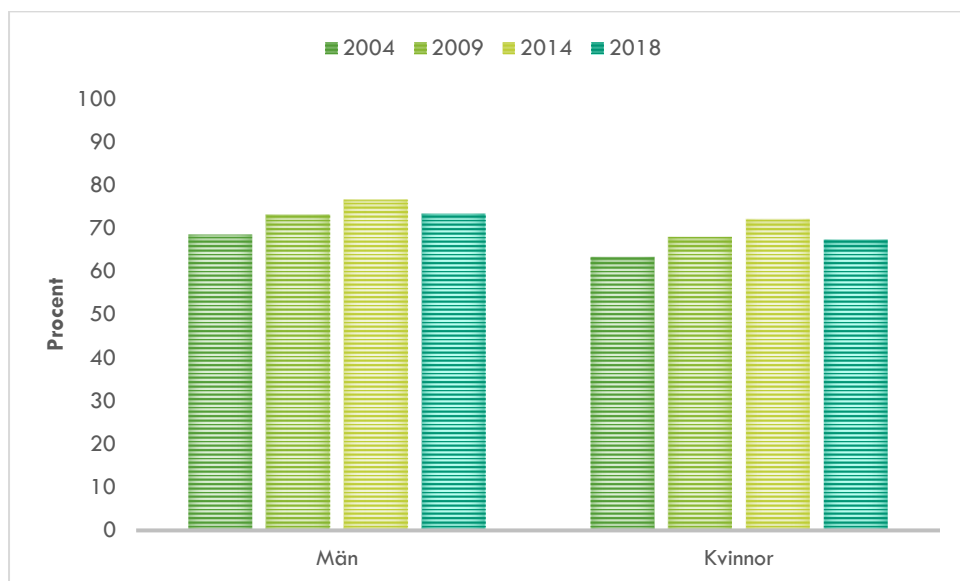

DIAGRAM 6. ALLMÄN HÄLSA BLAND VUXNA (16–84 ÅR) I KRONOBERGS LÄN 2003-2018.

För den vuxna befolkningen (16–84 år) i länet ökade den självskattade allmänna hälsan succesivt för både män och kvinnor under perioden 2004–2014. Mellan 2014 och 2018 syns dock en minskning, 3,3 procentenheter för män och 4,8 procentenheter för kvinnor. Män skattar sin hälsa som bra eller mycket bra i större utsträckning än kvinnor. Skillnaderna mellan könen har varit ungefär densamma genom åren. Könsskillnaderna är störst i den yngsta åldersgruppen, 16–29 år, där det skiljer tio procentenheter mellan män och kvinnor. Hälsan är även ojämnt fördelad utifrån utbildningsnivå. Personer med en hög utbildningsnivå uppger i större utsträckning en bra eller mycket bra hälsa (81 procent) jämfört med personer med en lågutbildningsnivå (66 procent).

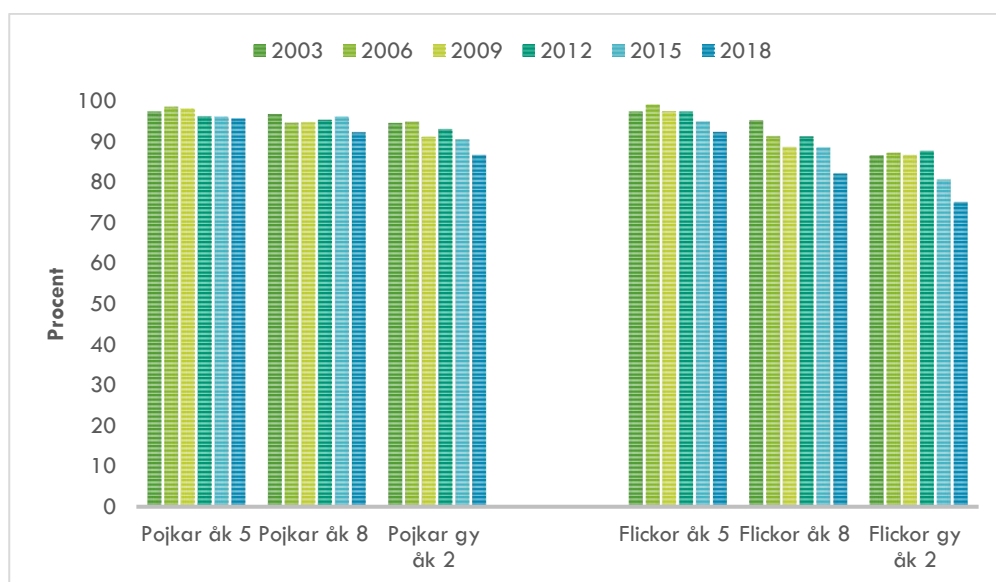

DIAGRAM 7. ALLMÄN HÄLSA BLAND BARN OCH UNGDOMAR I KRONOBERGS LÄN 2003-2018.

För barn och ungdomar i länet finns det skillnader i självskattad allmän hälsa, både mellan pojkar och flickor och mellan olika årskurser. Eleverna i årskurs 5 skattar sin hälsa bättre än de äldre eleverna. Sett över tid har dock andelen som skattar sin hälsa som god eller mycket god minskat något bland flickorna i åk 5 men varit ungefär densamma bland pojkarna. Även bland pojkarna i årskurs 8 har den allmänna

hälsan varit ganska stabil fram till den senaste undersökningen (2018) då den minskade något. För pojkar i gymnasiet år 2 och för flickor i årkurs 8 och gymnasiet år 2 har den allmänna hälsan haft en tydligare negativ trend över tid, minskningen är störst bland flickorna. Skillnaderna mellan pojkar och flickor i de äldre årskurserna har även blivit större över tid. Sett till den utveckling som varit finns det i dagsläget en stor utmaning i att nå målet kring självskattad allmän hälsa. Den minskade hälsan är tydligare bland barn och ungdomar än vuxna. För båda målgrupperna finns det dock tydliga könsskillnader i hälsa som behöver beaktas.

På väg mot ett plusenergilän. 80 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2025 från förnybara källor.

Av den energi som konsumeras i länet kommer 49 procent från förnybara källor. Jämfört med de senaste åren har utvecklingen varit stillastående.

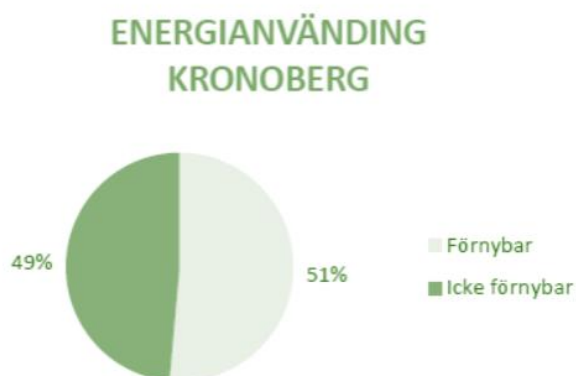

DIAGRAM 8: ENERGIANVÄNDNING I KRONOBERGS LÄN 2016. KÄLLA: SCB

Fördjupning om målet:

Region Kronoberg. *Energibalans Kronobergs län, 2018*. URL:

<http://www.regionkronoberg.se/globalassets/rus/energibalans-2018.pdf>

INSATSER 2019

Under delar av 2018 och 2019 har Gröna Kronoberg 2025 varit under aktualisering. Det innebär att många av de befintliga mötena för nämnd, höstforum, nätverksträffar har använts för att samtala om utveckling av strategin. Den aktualiserade versionen togs i regionfullmäktige i juni 2019. Den uppdaterade versionen innebär att målbilden och till stor del målen samt att de fyra prioriteringarna ligger kvar. Den stora förändringen är att det har arbetats fram tydliga insatsområden och att det har lyfts in en hållbarhetsdimension. Nedan presenteras ett urval av insatser som har skett inom de fyra prioriteringarna i Gröna Kronoberg 2025.

Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Hållbara resor och transporter

- Klimatsmart transportsystem
- Ökad transportkapacitet för effektiva och klimatsmarta transporter till näringslivet
- Stärkt tillgänglighet i Kronoberg och i Sydsverige i stort
- Utveckla flexibla kollektivtrafik- och trafiklösningar i länets glesa miljöer och landsbygder.

Hållbart samhällsbyggande

- Fortsätta att stödja utvecklingen av bredband och digitala servicelösningar
- Definiera en fungerande servicestruktur
- Fler bostäder – utveckla boendemiljöer och öka mervärdet av infrastruktursatser.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

Under 2019 har regionerna (Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar och Skåne) inom Regionsamverkan Sydsverige (RSS) tagit fram ett **gemensamt positionspapper för kollektivtrafiken**. Det innebär en gemensam målbild, för hur tillväxtmotorerna i Sydsverige bättre ska kunna knytas samman med hjälp av kollektivtrafiken till år 2040. En ny systemanalys som klargör förutsättningar för en god infrastruktur och kollektivtrafik i Sydsverige har också tagits fram. Under 2019 har RSS båda utskott för infrastruktur och kollektivtrafik slagits samman till ett utskott. Region Kronoberg är ordförande i utskottet och Region Skåne har rollen som sammankallande i arbetsgruppen.

I arbetet med regionala utvecklingsfrågor är framarbetandet av **trafikförsörjningsprogrammet** (TFP) ett viktigt arbete. Under 2019 påbörjades arbetet med ett nytt program. Till stor del handlar det om att öka tillgängligheten till kollektivtrafik för hela länet och förbättra förutsättningarna för att nå länets utsläppsmål. Som underlag till det nya Trafikförsörjningsprogrammet har en förstudie för att hitta smarta lösningar, för en fungerande kollektivtrafik på landsbygden påbörjats - **Kollektivtrafik i länets glesa miljöer och landsbygder**.

I december 2019 avslutades projektet **Samplanering Kronoberg**. Projektet syftade till effektivare, samordnade och mer friktionsfria planeringsprocesser, som främjar en hållbar utveckling i hela länet. Resultat som har uppnåtts är att kommunerna, Region Kronoberg och statliga myndigheter är överens om huvuddragen för länets rumsliga utveckling. En modell för det fortsatta arbetet vad gäller mötes- och arbetsformer har utvecklats och stämts av med medverkande aktörer. Gemensamma kunskaps- och planeringsunderlag har tagits fram liksom en regional planeringsatlas. För att testa och utforska samplanering i praktiken har projektet **Stationssamhället som regional resurs** påbörjats under året. Detta efter en kartläggning av länets 14 stationssamhällen. Det handlar om att skapa trygga och

attraktiva platser och stärka utvecklingskraften i hela länet. Det finns fyra delprojekt som bedrivs i Markaryd, Tingsryd och Lessebo.

Projektet **Hållbar mobilitet i Gröna Kronoberg** löper från september 2017 till 2020. Det finansieras av ERUF och regionala tillväxtmedel, med en budget på cirka 19 miljoner kronor. Offentliga och privata arbetsplatser erbjuds aktiviteter. De syftar till att minska utsläppen från transporter i Kronobergs län, såsom att testa att åka kollektivt, elcykelpendling och samåkning. Inom projektet har, under året, en pilot av res hållbart till destinationer i länet, en kartläggning av inköpsbeteende på arbetsplatser samt utbildningar genomförts.

Region Kronoberg arbetar fortsatt med att få in servicefrågorna i ett bredare sammanhang. Det innebär till exempel i länets platsutveckling, trafikförsörjningsprogrammet samt inom arbetet för länets livsmedelsstrategi. Region Kronoberg betalade sammanlagt ut cirka 2,4 miljoner i **hemsändnings-** och **investeringsbidrag** under 2019.

I det regionala arbetet med **bredband** fokuserar Region Kronoberg sina insatser främst inom samarbetet Regionsamverkan Sydsverige (RSS), där bredband är en prioriterad fråga. Inom RSS har en beredningsgrupp för bredband där representanter från samtliga södra Sveriges regioner ingår tillsatts. Inom ramen för detta arbete samverkar regionerna med en privat aktör (OPS – Offentlig Privat Samverkan). Syftet är att kartlägga och planera formerna för fortsatt bredbandsutbyggnad i södra Sverige.

Det råder ett visst vacuum, utifrån i dagsläget avsaknad av medel från jordbruksverket. Trots det och ett svältnande intresse från marknadsaktörer, jobbade flera kommunala stadsnät och energibolag målmedvetet med bredbandsfrågan och nådde resultat under året. Problemet är landsbygd där utbyggnadstakten är fortsatt långsam. Nya idéer och lösningar prövas men ger oftast en mer tidskrävande projektering än vedertagen teknik. Stadsnät och energibolag är angelägna om att nå långt. Planer på fortsatt utbyggnad och förtätning finns. För att hitta nya lösningar gällande ekonomiska modeller krävs dock krävs politisk vilja och handlingskraft. Dialog kring både nya ekonomiska angreppsvinklar och alternativa teknikval förs kontinuerligt med olika aktörer och intressenter.

Bredbandssamverkan inom länet sker regelbundet med träffar hos Region Kronoberg med delaktighet av samtliga kommuner samt länsstyrelsen. Fokus i arbetet inom nätverket ligger på att dela erfarenheter över kommungränserna. Utmaningar i respektive kommun diskuteras även utifrån bredband och digitalisering. Sedan 2019 har Region Kronoberg tack vare ett erbjudande från regeringen en funktion, **digitaliseringskoordinator**. Digitaliseringskoordinatorn ska bidra till övergripande strategisk samordning och samverkan med relevanta aktörer och främja användandet av digitala arbetssätt och verktyg. Ett nätverk med digitaliseringsledare i kommunerna har startats igång. Liksom för bredbandssamverkan så är fokus på att dela erfarenheter över kommungränserna. Under året har även bl.a. en digitaliseringsdag anordnats tillsammans med Digitri, Linnéuniversitetet och Växjö kommun.

Exempel på insatser som drivits av andra som bidrar till Gröna Kronoberg

Under 2019 har styrgruppen för miljö- och byggsamverkan lyft frågan och vikten av **mellankommunal samverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet**. Styrgruppen har ser många fördelar med att utöka denna typ av samverkan. Fördelarna består i att effektivisera tillsynen och förekomma eventuell kompetens- och personalbrist. Exempel på sådan samverkan är att kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnder eller motsvarande kan köpa och sälja tillsynstjänster av varandra. Detta sker redan då Lessebo kommun för närvarande köper tobakstillsyn av Växjö kommun. Tobakstillsynen i Lessebo kommun utförs då av miljö- och hälsoskyddsinspektörer från Växjö kommun på uppdrag av myndighetsnämnden i Lessebo. Andra former av samverkan kan vara att utbyta tillsynstjänster vid ordinarie medarbetares frånvaro, vid jävssituationer samt för vissa riktade tillsynsinsatser.

DIACCESS, ett EU-projekt lett av Växjö kommun som handlar om att utveckla smarta, hållbara och konkreta digitala lösningar för ökad livskvalité för Växjö kommuns invånare, företag och besökare.

Digidelcenter i Älmhult drivs i kommunal regi och är därigenom en del i ett större digitaliseringsarbete. På ett DigidelCenter får kommunens invånare stöd för att kunna ta del av digitaliseringens möjligheter.

Hållbarhetskonskvensbeskrivning. Ett projekt mellan Ljungby och Växjö kommun som gemensamt utvecklat ett hållbarhetsverktyg som används vid framtagning deras översiktsplaner.

Otrygghet i Alvesta och utveckling av verktyg. Kommunens medborgare har under november och december månad 2019 kunnat skicka in rapporter genom att markera otrygga platser i en karta och beskriva på vilket sätt platsen upplevs otrygg. Det kan till exempel röra sig om undermålig belysning, skymmande vegetation, brist på alternativa gångvägar eller utformning i allmänhet som inger otrygghetskänsla.

Säker by Kronoberg. Projektägare är bygdegårdarnas riksförbund Kronoberg. I projektet ska ett samarbete inledas med räddningstjänsten i berörda kommuner för att identifiera vilka byar som har längst utryckningstid för blåljus. Det ska också ges utbildningstillfällen i hjärt- och lungräddning, användning av hjärtstartare samt ett utbildningstillfälle med brandskydd och inbrott. Projektet omfattar även inköp av hjärtstartare till varje by.

Langes 2.0. Projektägare är Langes köpcenter AB. Syftet är primärt att skapa ett servicecenter med olika aktiviteter för ortens befolkning men också för privatpersoner och företag från en region på 10 mils omkrets. Målet är att skapa en konferensanläggning och kulturcafé som bidrar till att möten mellan människor skapas.

En plats att vilja leva och bo på

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Skapa ett mer levande offentligt rum som arena för kultur, aktivitet och evenemang

- Stärkta villkor för kulturskapare och konstnärer
- Skapa förutsättningar för kultur och evenemang på mindre orter
- Stärk kultur- och evenemangsutbudet i länets större arbetsmarknadsregioner. Insatsområdet

Skapa förutsättningar för stärkt delaktighet och social sammanhållning

- Möjliggöra en ökad involvering och aktivt medskapande i samhällsutvecklingen
- Stödja föreningslivet för att skapa fler sociala mötesplatser och nyttjande av kultur och friluftsliv.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

2019 har varit ett genomförandeår av **Regional kulturplan för Kronobergs län 2018–2020**.

Kulturplanen innehåller fem prioriterade utvecklingsområden:

- Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige
- Kultur i hela Kronoberg
- En internationell arena för muntligt berättande
- Det fria ordet i Kronoberg
- En starkare infrastruktur för bild och form

Under 2019 påbörjades arbetet med att ta fram en **ny kulturplan för 2021–2023** med nya prioriterade områden.

Under året har tre projekt beviljats stöd från kulturrådet: *Kronoberg Blekinge utvecklar medborgarscenen*, *Kronoberg utvecklar en internationell arena för muntligt berättande* och *Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige*.

En del i att skapa ett starkt kultursverige är att Region Kronoberg samarbetar med grannlänerna (Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar och Skåne) inom **Regionsamverkan Sydsverige**. Kulturutskottet samlar nu sammantaget beredningsgrupper inom områdena dans, bild och form, filmkultur, bibliotek och läsfrämjande samt kulturella och kreativa näringar. Under 2019 har kulturrådet deltagit som medfinansierare med 1,8 miljoner kronor i ett projekt kring utveckling av det interregionala samarbetet i Sydsverige. Projektet löper över tre år, där det tagna beslutet specifikt gäller år ett och insatser inom professionell dans och bild och form. Gällande kulturella och kreativa näringar har en sydsvensk utbildning genomförts under året, liksom en slutkonferens kring resultaten.

Under 2019 har nya metoder för ökad tillgänglighet och ökat deltagande i kulturlivet utvecklats genom projektet **Medborgarscen**. Det drivs av Regionteatern Blekinge-Kronoberg i samverkan med bolagets tre ägare och medfinansieras från Kulturrådet.

Inom projektet **Kronoberg utvecklar en internationell arena för muntligt berättande** har en internationell konferens anordnats. Det har även tagits fram en förstudie kring ett eventuellt internationellt institut. Projektet innebär också ett fördjupat samarbete med akademien kring den konstnärliga förnyelsen på området, samt att bygga interregionala samarbeten inom Sydsverige. Ett flertal internationella utbyten har även skett under året.

Styrningen mellan Region Kronoberg och verksamheter med regionala driftsanslag har även formaliserats ytterligare under året. Detta genom att **nya grundvillkor för driftsanslag** tagits fram för samtliga verksamheter med regionala driftsanslag från kulturnämnden. Nya **separata överenskommelser** har

dessutom arbetats fram och antagits för Hemslöjden i Kronoberg, Riksteatern Kronoberg samt RF SISU Småland.

Under 2019 har Musik i Syd, Regionteatern och kulturparken Småland arrangerat kulturarrangemang som totalt har nått ut till 145 357 invånare. Det är något lägre än föregående år men en bred spridning över länet.

Strategisk samverkan med Linnéuniversitetet har stärkts under året. Konkreta insatser har skett inom ramen för olika utvecklingsinsatser. En ny form av samverkan mellan Regionteatern Blekinge-Kronoberg och Linnéuniversitetet, **Performance lectures** har till exempel utvecklats och genomförts. En blandning av scenkonstföreställning och forskningsföreläsning.

Verksamheter inom kultursamverkansmodellen arbetar i Kronoberg med ett **uppsökande och mobilt arbetssätt**. Detta leder till att invånarna har möjlighet att uppleva professionell kultur på många olika platser i länet. I uppföljningen av verksamheterna mäts hur mycket aktiviteter som skett i Växjö kommun kontra de övriga kommunerna i Kronobergs län. Resultatet visar att andelen aktiviteter utanför Växjö kommun har ökat sedan 2016. Under sommaren 2019 har bland annat ett pilotprojekt kring en regionalisering av kultur- och familjeevenemanget **Scensommar** genomförts. Detta i samarbete med samtliga kommuner. En överenskommelse har antagits av Region Kronoberg och Växjö kommun, för att erbjuda Scensommar till samtliga kommuner, även under sommaren 2020. Genom samarbetet får invånare och besökare i Kronoberg möjlighet att uppleva avgiftsfri kultur, med hög kvalitet och på oväntade platser.

För att få fler att välja att bo i Kronoberg – öka inrikes flyttnetto, har även bland annat höstforum, kommundialoger och samtal med länets större företag ägnats åt detta tema. Inom samverkansavtalet med Linnéuniversitetet har också attraktivitet – att få fler studenter att stanna i länet också prioriterats.

För att möjliggöra en ökad involvering har Region Kronoberg bland annat anordnat ett möte med studieförbunden. Det handlade om samverkan kring utmaningar inom regional utveckling. De fick träffa samordnare inom samhällsplanering, folkhälsa osv.

Under 2019 har nya verksamhetsbidrag till föreningar som på något sätt bidrar till en god folkhälsa beviljats. Verksamhetsbidragen, som löper under fyra år, kommer från och med detta året att åtföljas av en mer intensiv dialog med föreningar som beviljats stöd. Detta för att utveckla samarbetet med föreningslivet i länet. Region Kronobergs delar dessutom ut ett folkhälsostipendium, som ska stimulera till folkhälsoinsatser i föreningslivet. År 2019 tilldelades tre föreningar stipendiet; *Öster i Samhället*, *Ljungby gillar olika* och *Neuro Kronobergs Rullegrupp*. Under 2019 genomfördes även en förstudie vid namn **Hälsorevolutionen**, för att undersöka förutsättningar för en ökad mobilisering av civilsamhället när det gäller folkhälsofrågor. Denna förstudie låg bl.a. sedan som grund till en ansökan till Tillväxtverket inom hållbar regional utveckling. Fokus på just en ökad samverkan med civilsamhället i stort.

Exempel på insatser som drivits av andra som bidrar till Gröna Kronoberg

Rymliga rummet med Superskaparna och Stjärnstatus – Vi lär av varandra. Projektägare: Moheda hembygdsförening. Det byggs en ny byggnad med skolmuseum i Moheda hembygdspark. Moheda sockens hembygdsförening vill göra den attraktiv, fylld med ny spännande verksamhet för människor i bygden. Därigenom få det att sjuda av liv och gemenskap. Redan i juni 2016 kallade hembygdsföreningen till ett idémöte. Det utmynnade i att föreningen började planera för en kulturplattform för barn och ungdomar, där glädjen i skapandet ska vara det viktigaste och där alla får vara med. Idén har vidareutvecklats och den praktiska byggnationen i hembygdsparken har lett fram till att hembygdsföreningen vill kombinera kultur- och skapandeverksamhet med återvinning och hållbarhet.

Ljungby kommun har anordnat **kultur på bygden** i samarbete med bygdegårdsföreningar i kommunen för att säkerställa tillgång till kultur i hela kommunen.

Kafé de luxe fick pris för **årets klubb 2019** av Svenska Artister och Musikers Intresseorganisation (SAMI). Priset går till klubbar som skapar bra förutsättningar för musiker att få betalt samtidigt som besökarna får bra klubbupplevelser.

I Markaryd har ett privat initiativ möjliggjort öppnandet av **Musikhuset** som inhyser musikskola, en konsertsal och ett museum över Markaryds musikhistoria.

Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Främja entreprenörskap och tillväxtviljan

- Stärka det regionala och lokala näringslivsklimatet
- Stöd entreprenörskap och nyföretagande för ett breddat näringsliv genom fler service- och tjänsteföretag.

Stärk innovationsgraden i näringsliv och offentlig sektor

- Stärk företagens koppling till de globala värdekedjorna
- Stärk företagens och offentlig sektors digitaliseringsgrad
- Stärk företagens och offentlig sektors gröna omställning
- Utveckla regionens styrkeområden inom näringslivet
- Stärk sociala innovationer och skapa nya samt flexibla lösningar på välfärdstjänster.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

Region Kronoberg har tillsammans med kommunerna, och dess näringslivsansvariga tjänstepersoner, sedan 2018 arbetat med att undersöka förutsättningar. Detta för ett närmare samarbete för att gemensamt driva regionen framåt och öka dess attraktionskraft. Under 2019 intensifierades arbetet och under slutet av verksamhetsåret etablerades **Business Region Kronoberg**.

Framtagande av en **ny besöksnäringsstrategi**, gällande från 2021, påbörjades under 2019 och ska vara klar på senhösten 2020. Strategin har ett extra fokus på hållbarhet och hållbarhetssäkras under strategins framtagande.

Inför **GAS 2020** har en förstudie avslutats. I augusti 2019 startade planering, det operativa arbetet samt att en projektledare kom på plats. Arbetet genomförs av AB Destination Småland på uppdrag av Region Kronoberg.

Sedan slutet av 2018 har en samordnare anställts som ska arbeta med **regionala skogsstrategin** och **trästrategin**. Det handlar om att samordna insatserna i respektive strategi och samtidigt synkronisera strategierna. Region Kronoberg har fokuserat på insatserna, att skapa ett sydsvenskt skogligt och skogsindustriellt kompetenscentrum och att samverka för en fungerande infrastruktur. Under året har fyra förstudier genomförts och tre genomförandeprojekt utvecklats och beviljats finansiering.

Sedan 2013 finns VinnVäxt-miljön **Smart Housing Småland** i Småland, som Region Kronoberg delfinansierar. Under 2019 har Smart housing Småland avslutat projekt och förstudier i fas 2. Totalt har 12 förstudier avslutats under året med teman som brand, fukt, digitalisering, laminering, glas och trä. En studie som belyser möjligheter och hinder för att bygga ett sjukhus i trä genomfördes dessutom.

Projektet **Cirkulär ekonomi i Kronoberg och Kalmar län – CRKKL** är ett samverkansprojekt mellan akademi, näringsliv och offentliga organisationer. Dess övergripande syfte är att bidra till en hållbar omställning i Kronoberg och Kalmar län som gagnar både regionens miljö, tillväxt och konkurrenskraft. Projektet är ett treårigt ERUF-projektet med medfinansiering från Region Kronoberg och Region Kalmar län (1:1). Under året har bland annat cirka 15 kunskaps- och inspirationsträffar i Kronoberg och Kalmar län och en introduktionskurs i Cirkulär ekonomi genomförts. Linnéuniversitetet har inom projektet arbetat fram verktyg och en modell för cirkulär omställning i företag och organisationer.

Företagsfabriken i Kronoberg AB driver sedan i augusti 2019 projektet **Framlnk**. Projektet innebär olika dedikerade aktiviteter inom ramen för två arbetspaket: "Nå nya företag" och "Rusta företagen att klara målsättningarna". Det handlar om att ge fler företag tillgång till affärsutveckling och att nå nya målgrupper.

Affärsutvecklingscheckar, stödjer insatser inom internationalisering och digitalisering. De finansieras av Tillväxtverket och hanteras av Region Kronoberg i samverkan med ett regionalt partnerskap med bl.a. ALMI Företagspartner Kronoberg AB och Business Sweden. För dessa båda ändamål tilldelades Kronoberg 5 miljoner kronor för 2019. Resultatet för 2019 är totalt 14 beviljade ansökningar, varav sju avser internationalisering och resterande sju digitalisering.

Hösten 2017 lanserades **Konsulttimmen** – en satsning som finansieras av ERUF. Inom ramen för Konsulttimmen har små företag med upp till 49 anställda kunnat erhålla kostnadsfritt konsultstöd inom områdena ekonomi/juridik, marknadsföring/sälj, organisation/ledarskap och IT/digitalisering. Under hela projektperioden (2 år) var det 257 företag som tog del av stödet, varav 202 unika företag. Av de beviljade företagen var det 57 procent av företagen som drivs/ägs av kvinnor. Projektet avslutades sista september 2019. En utredning har genomförts för hur fortsättningen av projektet kan se ut.

Under 2019 har projektet **Kompetens i Kronoberg** pågått och avslutades i januari 2020. Projektet syftade till att stärka kompetensen och kompetensförsörjningen i länets små och medelstora företag. Projektet finansierades av Europeiska socialfonden (ESF) och Region Kronoberg. Under året har projektet haft 831 deltagare, varav 250 kvinnor och 581 män. Under projektperioden har ett flertal aktiviteter genomförts på olika platser/orter i Kronoberg. Det är ett antal kompetenshöjande insatser, såsom anpassade utbildningar inom exempelvis Employer Branding, processtöd, kompetenskartläggning och två nätverk som har varit igång under projektiden. Projektet har dessutom arbetat fram en kartläggningsmodell som kommer arbetas vidare med inom Business Region Kronoberg. Det finns även en ny metod med studenter och företag, där studenterna har arbetat med företagscase. Projektet går från och med januari 2020 in i Region Kronobergs ordinarie verksamhet.

Handlingsplanen för **socialt entreprenörskap** 2018–2020 har under 2019 drivits vidare genom projektet entreprenörskap för sociala innovationer i Kronoberg. De har haft finansiering av Tillväxtverket och Region Kronoberg. Under året har arbetet framför allt fokuserat på att hitta och skapa arenor, former och strukturer där kreativa idéer kring lösningar på samhällsutmaningar kan tillvaratas och utvecklas över tid.

Verklighetslabbet i Kronoberg arbetar för att främja användardriven innovation. Det handlar även om att möjliggöra för samskapande arbetssätt där invånare, näringsliv, kommuner, akademi och region tillsammans utvecklar välfärden. Under 2019 har fokus legat på att bedriva internt och externt förankringsarbete, utmana traditionella arbets- och förhållningssätt samt spridning av nya metoder för användardriven innovation.

MAT genomfördes även under 2019 med över 50 000 besökare med mattält, seminarier och tävlingar.

Inom området **innovation och företagande** utförs en stor del av det operativa arbetet i länet av de fyra bolag som Region Kronoberg äger helt eller delvis: ALMI Företagspartner Kronoberg AB, AB Destination Småland, Företagsfabriken i Kronoberg AB och IT-plattform Småland & Öland AB. Utöver detta genomförs en del av det regionala utvecklingsarbetet genom Coompanion, Enterprise Europe Network samt ung företagsverksamhet som får driftsfinansiering av Region Kronoberg.

Region Kronoberg driver sedan 2011, i samarbete med Region Kalmar län och Linnéuniversitetet, **Småland China Support Office** med representation på plats i Kina och i Sverige. Sedan april 2019 drivs verksamheten i Kronoberg av ALMI Företagspartner Kronoberg AB. Satsningen innebär ett gemensamt kontor i Shanghai, kombinerat med uppsökande resurser på hemmaplan. Kontoret verkar för att främja export och internationellt samarbete för regionens företag, samt attrahera studenter till regionens universitet. Sedan starten 2011 har verksamheten genom direktkontakter nått över 250 företag. Därutöver nås årligen ett stort antal företag mer indirekt, t.ex. i form av seminarier, rapporter/analyser och allmänt marknadsföringsarbete. Fokus har under året legat på branscherna trä, livsmedel och besöksnäring. Det har dock även kommit önskemål från IT-branschen om ett ökat samarbete med kontoret. Under 2019 har ett samarbete med ALMI och EEN även i angränsande län inletts, vilket bör kunna ligga till grund för en långsiktig breddning av verksamheten.

Inom **ALMI Kronobergs** verksamhet redovisas för 2019 utlåning på nästan 39 miljoner kronor fördelat på 84 lån. Bolaget har under 2019 träffat 438 entreprenörer. Insatserna rör nyföretagande, innovation, mentorprogram och tillväxtprogram för etablerade företag. Almi Kronoberg driver även ett omfattande näringslivsprojekt, Växarena 2.0, vilket finansieras av ERUF och Region Kronoberg. Projektet har under 2019 genomfört 212 tillväxtsamtal, drivit 7 tillväxtprogram (5 år 2018) med 44 deltagande företag (34 år 2018) och 211 seminariedeltagare.

Företagsfabriken i Kronoberg AB är regionens gemensamma inkubator som samägs av Region Kronoberg, Vidéum AB och Linnaeus University Development AB. Bolaget har under 2019 haft förstamöten med 21 idébärare/företag och utöver det har 12 företag under året varit inne i inkubationsprocessen. Tre företag har under 2019 gjort exit och fortsätter att utvecklas utanför inkubatorn och fem nya har tillkommit. Av de företag som under året funnits i inkubatorprocessen leds två av kvinnor och ett företag av en person med utländsk härkomst. Bland de företag som genomfört förstamöten leds 24 procent av kvinnor och 14 procent av utlandsfödda. Bolaget har under 2019 ingått i Vinnovas excellensprogram, vilket är fallet även för 2020.

AB Destination Småland och IT-plattform Småland & Öland AB har uppdraget att stärka besöksnäringen i Kronoberg och Småland. De arbetar utifrån tre utvecklingsområden design, mat och natur. Utöver insatser som omnämns på annan plats i denna rapport som exempelvis GAS och besöksnäringstrategin har AB Destination Småland även arbetet med ett projekt kring hållbar fast food i Kronoberg och fortsatt med att utveckla destination Åsnen. **IT-plattform Småland & Öland AB** som deläggs av Region Kronoberg och Region Kalmar län kompletterar länsturismorganisationernas utvecklingsarbete. Detta genom att förvalta gemensamt investerade webbaserade tjänster och licenser inom verksamhetsområdet, som är kopplade till turistorganisationer, kommuner och destinationer. De leder och driver även digitalisering av besöksnäringen i de båda regionerna.

Exempel på insatser som drivits av andra som bidrar till Gröna Kronoberg

Bönodling med ny teknik i Uråsa. Projektägare: Uråsa bönodling Ekonomisk förening. De kommer att genomföra en förstudie där projektägarna med LED och befintlig växthusteknik kan producera grödor i Uråsa som tidigare endast haft kort säsong och till största del importerats. De har tidigare gjort flera tester med odling under LED-belysning, nu vill de utveckla förutsättningarna för kommersialisering av tekniken.

I december 2019 meddelade Södra, IKEA of Sweden att de tillsammans med Linnéuniversitetet gör en gemensam långsiktig och strategisk satsning på **forskning och utbildning inom det skogliga och skogsindustriella området**. På så sätt skapas förutsättningar för samverkan och för att främja ett dynamiskt utbyte mellan akademi och näringsliv. Detta dels för att stärka konkurrenskraften men även skapa gemensam nytta och öka den internationella synligheten.

Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa

Inom prioriteringen finns insatsområdena:

Skapa bättre förutsättningar för en god och jämlik hälsa

- Goda uppväxtvillkor hos barn och unga och motverka studieavhopp
- Främja psykisk hälsa
- Främja goda levnadsvanor med särskilt fokus på mat och fysisk aktivitet.

Skapa bättre förutsättningar för matchning på arbetsmarknaden

- Stärk individens omställningsförmåga
- Stärk utlandsföddas ställning på arbetsmarknaden och i samhället
- Främja tillgången till talanger och högutbildade
- Främja informerade studie- och yrkesval för ett livslångt lärande.

Sammanfattning av centrala insatser som Region Kronoberg eller dess bolag drivit

Kompetensförsörjningsarbetet i Kronobergs län vägleds av **kompetensförsörjningsstrategin** med tillhörande handlingsplan. Pågående handlingsplan beslutades hösten 2019. Den samlar lärdomar och resultat från genomförandet av den tidigare, som fokuserade på aktiviteter till redan anställda och rollen som arbetsgivare. YH och yrkesvux där även validering, lärcentra- och yrkesvuxuppdrag ingår var också ett prioriterat område. Fokus har också varit på att stärka samverkan mellan arbetsliv och skola samt att öka intresset för branscher med stora framtida kompetensbehov. Insatser kring etablering och för att främja tillgång på talanger och högutbildade till Kronoberg är andra viktiga områden.

Kompetensforum Kronoberg är en viktig samarbetsarena inom arbetet med kompetensförsörjning. Forumet har under 2019 träffats fem gånger och uppmärksammat följande ämnen: lärcentra, validering, ESF-projekt, industri i skolan, företagarnas perspektiv gällande omställning och flera av de aktiviteter som pågår i länet.

Region Kronoberg deltar samtidigt vid andra relevanta forum i länet, bl.a. **Arbetsamverkan Kronoberg (ASK)**. ASK samlar genom sitt samverkansavtal aktörer inom arbetsmarknadsfrågor. Det övergripande mål är att minska arbetslösheten i länet genom bättre samverkan mellan de olika myndigheterna. ASK är initiativtagare av framtagning av en strategisk överenskommelse kring mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv i länet. I samverkan ingår samtliga kommuner i länet, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen, Samordningsförbund Varend och Sunnerbo samt Region Kronoberg. Processen finansieras av §37-medel från Länsstyrelsen och drivs av Växjö kommun. Överenskommelsen och strukturen förväntas bli klar till våren 2020.

För att bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå har en omfattande kartläggning och analys startat. Rapporten: **"Validering i Kronoberg - en kartläggning av valideringsmöjligheter i länet"** syftar till att synliggöra tillgängliga valideringsstrukturer och -utförare i länet. Rapporten presenterades under våren 2019 för representanter från kommunerna, Arbetsförmedlingen, YH, Linnéuniversitetet och förtroendevalda. Aktörerna samlades för att inspireras genom goda exempel och få möjlighet till erfarenhetsutbyte. De gavs även möjlighet att diskutera hur uppbyggnad av gemensamma och effektiva valideringsstrukturer i Kronobergs län kan ske. Arbetsgruppen **Validering i Kronobergs** diskussion och analys visade att effektiva valideringsstrukturer bör beaktas utifrån en samordnad vuxenutbildning i länet. Det vill säga att effektiva valideringsstrukturer med stor sannolikhet kan bli enklare att etablera/främja, om gemensam planering av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning finns på plats i länet.

Under 2019 har Sweco på uppdrag av Region Kronoberg genomfört en **kartläggning av vuxenutbildningen** i länets samtliga kommuner. Särskilt fokus var på yrkesvux, som ett underlag för framtida inriktning för vuxenutbildningen i länet. För att medverka i planeringen av utbud och inriktning för

regionalt yrkesvux, inom kommunal vuxenutbildning, har Region Kronoberg från och med hösten 2018 samordnat **nätverket för vuxenutbildning**. Nätverket består av kommunala vuxenutbildningsrektorerna i länet och representanter från Arbetsförmedlingen. Huvudsyfte under 2018–2019 är att möjliggöra regional planering av utbildningarna.

Region Kronoberg har samtalat med samtliga kommuner i Kronobergs län om att etablera nya eller stödja befintliga **lärcentrum** i samband med stadsbidragsansökan. Under 2019 har tre nya kommuner beviljats medel för att starta igång nya lärcentra. Ytterligare tre har ansökt om medel utan framgång. Två av dessa kommuner har och bedriver fortfarande utbildning via befintliga lärcentrum. Region Kronoberg kan konstatera att lärcentra ännu inte finns i samtliga kommuner, men att fler kommuner nu börjar se möjligheten att utveckla ett lärcentrum i samtal med andra kommuner.

Region Kronoberg driver vidare projektet **Mot Nya Höjder 2.0**. Projektet syftar till att öka intresset bland barn och ungdomar för teknik, matematik och naturvetenskap samt skapa nya mötesplatser för näringsliv och skola. Projektet har under 2019 lyft möjligheten för att etablera Science Center, med noder i hela länet. Projektet har möjliggjort det sexåriga samverkansavtalet mellan NIBE AB och Nobelstiftelsen. Det syftar till att tillgängliggöra utställningar och aktiviteter riktade i första hand till skolelever samt lärare och andra skolpersonal. Projektet har även skapat möjlighet till utveckling av ett kunskapscentrum i Huseby bruk med tema: skog till hav. Centret ska tillgängliggöra utställningar och aktiviteter riktade till bland annat skolelever.

Under 2019 har Region Kronoberg drivit vidare det ESF-finansierade projektet **Framtida vård och omsorg i Kronoberg**. Projektet genomförs i samverkan med flera kommuner i länet och privata arbetsgivare i länet. Projektet kompetensutvecklar redan anställda inom vård och omsorg. Projektet har hittills genomfört över 1900 utbildningstimmar inom bl.a. språkbud, chefskap, handledning och digitalisering.

Sedan 2018 har Region Kronoberg i samverkan med samtliga länets kommuner, polismyndigheten och Lnu arbetat vidare med **Barnens bästa gäller! - i Kronobergs län**, med inspiration från arbetet i Skottland. Under året har en gemensam praxismodell, barnplan, tagits fram samt ytterligare stödmaterial som i dagläget kallas "Kronobarnsmodellen".

Ett koncept för att stärka kompetens och samsyn gällande **hälsofrämjande levnadsvanor**, med fokus på hälsosamma matvanor och tillräckligt med fysisk aktivitet har tagits fram. Målgrupp är personer som arbetar eller är aktiva i verksamheter som kommer i kontakt med barn och unga. Konceptet består av material för samtalsstöd och tillhörande utbildning. En pilot genomfördes under 2019 med positiv respons. En planering har påbörjats för ett brett införande under 2020 i samband med MAT2020 och med tillhörande kommundturné.

Under 2019 gjordes skärpningar i tobakslagen med krav på fler rökfria miljöer. Offentliga entréer, hållplatser och uteserveringar är exempelvis rökfria från och med 1 juli 2019. Region Kronobergs arbete med handlingsplanerna för Tobacco Endgame, Rökfritt Sverige 2025 går helt i linje med att nå målet med mindre än fem procent dagligrökare. En av insatserna i länet under året har varit att utveckla en ny modell för att hjälpa och stödja unga (16–29 år) att sluta använda tobak. Arbetet har väckt uppmärksamhet nationellt, då det saknas metoder för denna målgrupp. Modellen, som kallas **Fimpar du – fimpar jag**, är utvecklad utifrån unga rökare/snusare. Metoden kommer att utvärderas under 2020.

Från 2017 till 2021 är Kronoberg ett av fyra pilotlän i landet för att skapa **resurscentrum för att bekämpa mäns våld mot kvinnor med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck**. Det är ett samarbete mellan samtliga länets kommuner, Region Kronoberg, polismyndigheten och med länsstyrelsen som har en samordnande funktion. Civilsamhället och övriga viktiga aktörer knyts till verksamheten.

Inom ramen för **statsbidrag Psykisk hälsa** har Region Kronoberg genomfört en rad olika insatser till olika målgrupper. Några exempel är uppstart av det skolbaserade programmet YAM (Youth Aware of Mental

health), projektet Dans för hälsa och integrationsprojektet Friends to friends (via Noaks ark). Inom suicidpreventionsarbetet har bland annat kampanjen "Stör döden" spridits och en webbutbildning om suicidprevention, för alla samhällsaktörer i Kronobergs län har tagits fram.

Region Kronoberg har även under 2019 genomfört en intervjustudie med gymnasieungdomar i länet, **studie om ungas röster om psykisk ohälsa**. Studien syftade till att bidra med fördjupad kunskap om ungdomars erfarenhet och förståelse av psykisk ohälsa och vilket stöd som efterfrågas av samhällsaktörer. Rapporten vänder sig till beslutsfattare och yrkesverksamma som möter unga, men också till en bred allmänhet.

Exempel på insatser som drivits av andra som bidrar till Gröna Kronoberg

Utveckling av ett tvärvetenskapligt forskningscentra barn och unga. Linnéuniversitet, institutionen för socialt arbete, har under året beviljats medel från Forte för en förstudie. Förstudien gäller utveckling av ett tvärvetenskapligt forskningscentra barn och unga. Barnen bästa gäller! – i Kronoberg ingår som en del och var en förutsättning i ansökan. Ett tvärvetenskapligt forskningscentrum i länet, i nära samarbete med länets kommuner och Region Kronoberg kommer bidra till en ökad kunskapsbildning som gagnar arbetet med och för barn och unga och kommer vara av stor strategisk vikt.

En familjecentral innehåller mödravårdscentral, barnavårdscentral, öppen förskola och socialtjänst och fungerar som en mötesplats för föräldralediga föräldrar och deras barn. Familjecentralerna har gett goda effekter när det gäller att fånga upp barn som kan vara i behov av stöd på ett naturligt sätt. Det finns **tio familjecentraler** i Kronobergs län och under 2020 påbörjas processen med att etablera en ännu en familjecentral i Växjö stad.

ESF-projektet **Etableringssamverkan Kronoberg**, projektägare Växjö kommun. Syftet är att stärka och effektivisera etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Det innebär etablering av multikompetenta team med flera stödfunktioner inom etablering.

ESF-projektet **Fatta kompetensen**, ägare Arbetsförmedlingen. Syftet är att genom nya arbetsmetoder och stärkt samverkan ta vara på nyanländas kompetens.

Förutsättningar framåt

Vi lever i en föränderlig värld, där utvecklingen går allt fortare inom många området. Det är numera framför allt faktorer i vår omvärld som styr utvecklingen i Sverige och i Kronobergs län. Bästa sättet att förhålla oss till detta är att ju mer insatta vi är om det som sker omkring oss och har beredskap utifrån den kunskapen desto bättre förutsättningar har vi att vara med och styra utvecklingen. Nedan beskrivs de vanligaste megatrenderna. Megatrender är stora kraftiga förändringar som påverka oss alla, oavsett om vi vill det eller inte. De är så stora att de inte går att påverka men som vi måste förhålla oss till. Utöver megatrender beskriver vi även förutsättningar, mindre trender och händelser som vi inom de närmaste åren har potential att påverka målen och framtida insatser kopplat till Gröna Kronoberg 2025. De händelser som har valts ut och redovisas i den här rapporten är de vi ser har en hög påverkan och som är brådskande att agera på.

MEGATRENDER

Vi lyfter de fyra vanligaste megatrenderna; digitalisering och teknikutveckling – smarta datorer och automatisering, globalisering, demografiska förändringar samt miljö- och klimatförändringar.

Digitalisering och teknikutveckling – smarta datorer och automatisering

Digitaliseringen har skapat stora förändringar i vårt samhälle under en relativt kort tid. Digitalisering och teknisk utveckling innebär både big data, E-hälsa, smarta städer men även automatisering och artificiell intelligens (AI). En allt större del av våra liv tar plats i molnet och nya tjänster har förändrat vårt beteende i grunden. Tillkomsten av exempelvis sociala medier har förändrat vårt sätt att umgås och kommunicera. För individen innebär det större möjlighet att påverka och att ta ett större egenansvar då individuella lösningar utvecklas hela tiden. Digitaliseringen har även resulterat i en rad nya affärsområden och affärsmodeller och flera av dagens största företag är en produkt av digitaliseringen, exempelvis Google.

Trots att digitalisering, automatisering och robotisering har pågått under många år har den dock bara börjat. Sakernas internet (Internet of Things), där uppkopplade saker kommunicerar med varandra utan direkt inblandning av människor, AI kommer på bred front. Det är viktigt att anpassa och förändra i takt med den tekniska utvecklingen. Datorerna blir till exempel allt bättre på inläring och med det följer en rad utvecklingsmöjligheter, inte minst inom sjukvården. Just sjukvården är ett område som ofta nämns i sammanhang där digitalisering diskuteras. Detta för att det finns stora förhoppningar om att digitaliseringen och teknikutvecklingen ska kunna leda till en mer kostnadseffektiv vård men även främja ett proaktivt hälsoarbete. Exempel på innovationer som kan komma att förändra vårdsektorn på sikt är ökade inslag av distansbaserad vård och tekniska lösningar, exempelvis insamling av kroppsdata, för att främja ett proaktivt hälsoarbete. Det är dock inte endast vårdsektorn som påverkas av digitaliseringen.

- Kraven på snabb, transparent och effektiv kommunikation växer. Samtidigt blir IT-säkerhetsfrågorna allt viktigare för att bevara människors integritet.
- Den nya tekniken för med sig stora utvecklings- och effektiviseringsmöjligheter inom flertalet områden, inte minst inom sjukvården.
- Fler av dagens jobb kommer att automatiseras och människans kreativitet kommer att bli en allt viktigare konkurrensfördel när nya arbeten växer fram.

Med smartare robotar öppnar sig även möjligheter för en mer effektiv produktion inom industrin.

Globalisering – fler möjligheter, större konkurrens

Globaliseringen är en ekonomisk, kulturell och politisk process, som innebär att världens länder knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Inte minst i ekonomiska beroendeförhållanden; de senaste decennierna har den världsomspännande handeln ökat dramatiskt. Nya marknader har öppnat upp sig för export och samarbete samtidigt som konkurrensen från andra länder har ökat. Det medför ökade krav på kompetens och omvärldsorientering. Den globala konkurrensen om arbetskraft, talang och idéer ökar också.

Den ekonomiska och politiska makten förskjuts sakta men säkert från den gamla världens maktcentrum i Nordamerika och Västeuropa till framför allt Sydostasien och Kina. Indien och delar av Latinamerika och Afrika har också en snabb tillväxt. Mycket talar för att vi långsiktig går från en av Västvärlden med USA i spetsen dominerad värld, till en värld med flera mer eller mindre jämbördiga maktcentra. Det är inte givet att den utvecklingen går smärtfritt. På kort och medellång sikt är därför utvecklingen osäker och svår att förutsäga. Globaliseringen innebär att länder mellan sig får ett ökat ömsesidigt beroende av varandra vilket ger en allt större påverkan på enskilda länders utveckling. Det leder både till ökad öppenhet, spridning av teknik och försök till att öka integrationen och samarbetet mellan länder och regioner i världen.

- Konjunkturutvecklingen i Sverige och i Kronobergs län är allt mer beroende av den globala utvecklingen, detta märktes inte minst under finanskrisen
- För att konkurrera mot låglöneländer inom produktion ökar kraven på innovation och effektivitet i Sverige
- Krigsutbrott och andra oroligheter i världen får stora konsekvenser för Sverige och Kronobergs län

Demografiska förändringar – urbanisering och ökad försörjningskvot

Världens befolkning har ökat kraftigt under de senaste decennierna. Idag är vi drygt sju miljarder människor på jorden. Även i Sverige och i Kronobergs län har befolkningen ökat kraftigt under de senaste åren. Enligt FN:s befolkningsprognos förväntas befolkningen fortsatt att öka det närmaste decenniet. Enligt SCB kommer Sveriges befolkning att vara cirka 12,4 miljoner 2050, en ökning med drygt 22 procent från idag. Med samma befolkningstillväxt skulle länet öka med cirka 45 000 invånare till halvseklenskiftet, och då ha mellan 240 000 och 250 000 invånare. De senaste decennierna har det även blivit tydligt att en allt större del av världens befolkning bor i städer. För några år sedan bodde hälften av världens invånare i en stad, 2030 förväntas siffran att ha ökat till 60 procent och 2050 till bortåt 70 procent.

Med urbaniseringen har även en ny ekonomi tillkommit. En allt större andel av arbetena återfinns inom service- och tjänstesektorn. De koncentreras ofta dit marknadsunderlaget är stort, det vill säga där många människor bor. På detta vis bildas en självförstärkande spiral – växande platser fortsätter i hög utsträckning att växa.

Parallellt med urbaniseringen sker en förändring av befolkningens åldersstruktur. I västvärlden blir en allt större andel av befolkningen äldre. För geografier som har haft en utflyttning av unga människor blir detta än mer påtagligt. Andelen äldre personer ökar, vilket innebär att färre behöver försörja fler. År

2050 räknar man med att antalet personer över 85 år kommer att ha fördubblats jämfört med idag. Med detta förväntas även ett ökat vårdtryck. I Kronobergs län pekar prognoserna på att antalet personer över 80 år kommer att öka med drygt 50 procent mellan 2015–2030.

- Behoven av vård- och kollektivtrafik förväntas att öka
- Städernas betydelse för den ekonomiska utvecklingen förväntas att fortsatt öka
 - Stora ekonomiska utmaningar för region och kommuner då skattebasen minskar.
 - Behovet av bostäder kommer fortsätta att öka och behovet av omflyttning

Miljö och klimatförändringar – risk för globala katastrofer

Vi förbrukar mer än vad jorden förmår att producera. Det är en följd av en globalt ökande konsumtion och befolkningstillväxt. Överutnyttjandet av resurser bidrar till global uppvärmning. Det i sin tur bidrar till vattenbrist, smältande polarisar och stigande havsnivåer samt skyfall och extrema värmeböljor. Mycket talar för att den globala uppvärmningen och den därmed sammanlänkade klimatförändringen inte kan stoppas helt. Det kommer att bli fler extrema väderhändelser och klimatrelaterade naturolyckor i framtiden. Den stora utmaningen är att hitta en långsiktig balans mellan människors välbefinnande och ett hållbart brukande av jordens ekosystem. Riksdagens mål för nettonollutsläpp är satt till år 2045. År 2017 hade genomsnittssvensken en konsumtion som genererade utsläpp på cirka nio ton CO₂e per år. En siffra som legat relativt stabil senaste fyra åren. En annan utmaning är att behovet av energi ökar kraftigt i världen. Beräkningar visar att energibehovet i världen kommer öka med 25 procent till 2040. Det beror både på befolkningstillväxt och att det är fler som får det bättre ekonomiskt och därmed ökar sin efterfrågan. Fler produkter som kräver el utvecklas också, som exempelvis elbilar vilket samtidigt är positivt. Användningen av sol-, vind- och annan förnyelsebar energi kan förväntas öka.

- Fattigare länder riskerar att drabbas hårdare som en följd av mindre resurser för att hantera klimatförändringar. Kan leda till att migrationen ökar.
- Perioder med en allt högre temperatur kan leda till en ökad dödlighet hos riskgrupper i befolkningen
- En mer generell ökad risk för smittspridning
- Ökade samhällskostnader i form av hantering av de konsekvenser extrema väderslag medför
 - Ökad effektbrist i elnätet
 - Ökat behov av exempelvis omställning till en mer hållbar produktion

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2021–2023

I detta kapitel beskrivs olika omvärldshändelser som vi ser ett behov av att beakta.

Hur ser målutvecklingen inom området ut? (RUS-målen)

Vilka omvärldshändelser kan komma att påverka arbetet 2020-2021? (Ex: konjunktur, lagändringar)

Vad behöver Region Kronoberg prioritera 2020-2022?

Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden

Planeringsförutsättningar för perioden 2020–2022

- ☐ **Ny programperiod för sammanhållningspolitiken.** Den nuvarande programperioden för sammanhållningspolitiken sträcker sig mellan 2014–2020. Arbetet med inriktning för nästa programperiod är i full gång. Förutsättningarna för en ny programperiod efter 2020 påverkas av den långtidsbudget och de förutsättningar som EU:s medlemsländer förhoppningsvis enas om under våren 2020. Kommande programperiod sträcker sig mellan 2021–2027⁴. Det spås bli nedskärningar i sammanhållningspolitiken, en konsekvens av Brexit som kan få konsekvenser för det regionala tillväxtarbetet.
- ☐ **Brexit.** Storbritannien lämnade EU 31 januari 2020 och har en övergångsperiod till 31 december 2020. På EU-nivå kommer det bland annat få konsekvenser för maktbalansen mellan olika grupperingar av länder inom unionen och för EU:s budget. Storbritannien är en viktig partner för Sverige på många plan, framför allt vad gäller handel. Det är därför viktigt att det blir ett bra avtal mellan länderna.
- ☐ **Ny nationell tillväxtstrategi och regionalt erbjudande.** Den nuvarande nationella tillväxtstrategin gäller för perioden 2015–2020. Arbetet pågår med att ta fram en ny som ska börja gälla från och med 2021. Det blir allt viktigare att tydliggöra vad hållbar regional utveckling innebär och skillnaden mot hållbar regional tillväxt. Beroende på i vilken omfattning den nationella tillväxtstrategin breddas kommer det eventuellt påverka förordningen om regionalt tillväxtuppdrag, och i förlängningen Kronobergs regionala utvecklingsstrategi. Tillväxtverket har gått ut med ett regionalt erbjudande till regionerna att arbeta med satsningen hållbar regional utveckling under åren 2020–2022.

⁴ <https://eufonder.se/interreg/om-interreg/programperioden-2021---2027.html>

- **Kommunutredningen.** Trenden under många år har varit en ökad nationell styrning och ökade krav på både kommuner och regioner. Sedan 2017 har en kommitté fått i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter. Utmaningar till följd av bland annat demografiska utvecklingen och urbaniseringen. Kommittén presenterade i februari 2020 sitt förslag till regeringen. Den innehåller bland annat förslag på frivilliga kommunsammanslagningar för att stärka kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Staten ska enligt förslaget ta över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanläggningar⁵. Vad det blir av förslagen återstår att se.

- **Barnkonventionen har blivit lag.** Trenden går åt att stärka olika gruppers möjligheter i samhället. Sedan 1 januari 2020 har konventionen om barns rättigheter införlivats i svensk lag. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet⁶. Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk har även stärkts ytterligare under 2019.

- **Regionsamverkan Sydsverige (RSS)** har som målsättning att skapa en grund för ökad tillväxt i Sydsverige i ekonomiskt, ekologiskt, kulturellt och socialt hänseende. Fokus för samarbetet handlar framför allt om påverkansarbete gentemot nationella nivån. De tar även fram gemensamma positionspapper inom områdena regional utveckling, infrastruktur och kollektivtrafik samt kultur. Vi ser att denna samverkansplattform får en allt större betydelse i tider med stora samhällsutmaningar, där små regioner som Kronoberg behöver hitta samarbeten och ta stöd av andra regioner.

- Region Kronoberg har fortsatt en **lägre tilldelning av 1:1-medel** än de grannlän som vi ofta samverkar med, bl.a. Kalmar och Blekinge län. Inom exempelvis området innovation och företagande finns under senare år flera exempel på projektinsatser där samfinansiering sker mellan 1:1-medel från Region Kalmar län och egna skattemedel från Region Kronoberg p.g.a. brist på 1:1-medel i Kronoberg. Det är en utmaning att samverka och prioritera gemensamma insatser i en situation där parterna, genom regeringsbeslut, ges så skilda ekonomiska förutsättningar. En förändring som förväntas ske är att Länsstyrelsens del av 1:1 medlen ska utfasas och föras över till regionerna under 2022. Länsstyrelsernas del kommer att fördelas enligt en särskild fördelningsprincip, där vissa regioner kommer bli vinnare och andra förlorare.

- **Nytt akutsjukhus.** År 2027 ska region Kronobergs nya akutsjukhus stå klart. Det påverkar inte bara hälso- och sjukvården utan även konst- och gestaltning, infrastruktur- och trafiksatsningar och samhällsplaneringen i länet i stort.

⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/02/sou-20208/>

⁶ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag/>

Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet

Planeringsförutsättningar för perioden 2020–2022

- **Ökat fokus på regional planering.** Under senare år har intresset för att stärka det fysiska planeringsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet ökat. Syftet med detta är att tydliggöra hur geografin påverkar tillväxten och använda planeringen som ett verktyg för att samordna olika beslutnivåer och politikområden. Det handlar också om en ökad förståelse för ett helhetstänk i planeringen av en hållbar samhällsutveckling. I praktiken kan det innebära att stärka kopplingen mellan kommunal översiktsplanering, bostadsförsörjning, regionalt tillväxtarbete, kollektivtrafik- samt infrastrukturplanering. Det handlar även om att stärka samverkan och samarbete mellan yrkesgrupper inom exempelvis näringsliv, kultur och samhällsplanering. Det är ett uppdrag som Boverket har rollen att leda och samordna på nationell nivå. Flera regioner har över tid också arbetat med så kallade strukturbilder⁷, som syftar till att visa de huvudsakliga dragen för den fysiska planeringen inom en region.
- **Omställning av transportsystemet.** Transportsektorn ska vara helt fossilfri 2045. Riksdagens mål är netto-noll utsläpp till år 2045. Utsläppen behöver inte bara minska, människors beteende behöver också förändras - att gå, cykla och åka kollektivt behöver bli det självklara valet. Samtidigt ska det vara möjligt att leva både i stad och på landsbygd. Res- och transportmönster ser vi förändras hela tiden. Resandet med kollektivtrafik och cykel har exempelvis ökat flera år i rad i Växjö kommun. Resandet med flyg minskar. I december 2019 presenterade regeringen Sveriges först klimatpolitiska handlingsplan. Den rekommenderar bland annat att besluta om en tidsbestämd handlingsplan för att nå fossilfria transporter bortom 2030-målet. I Kronobergs län har vi målet "Förnyelsebara fordonsbränslen utgår minst 30 procent inom vägtransporter år 2020" samt "användningen av fossila bränslen i Kronobergs län har upphört 2030".
- **Framtidens bostäder/byggande.** Boverkets bostadsmarknadsanalys 2019⁸ visar att det i Kronobergs län, liksom i många andra län i Sverige råder bostadsbrist. Sju av åtta kommuner har idag ett underskott på bostäder. Fem av länets kommuner bedömer att de om tre år kommer att ha ett fortsatt underskott på bostäder. Samtliga kommuner ser ett behov av fler mindre hyresrätter. Situationen är särskilt ansträngd för grupper som är nya på bostadsmarknaden. Det gäller till exempel unga, nyanlända och äldre som vill flytta till en mer tillgänglig bostad. Läget är också allvarligt när det gäller särskilda boendeformer. Situationen är sämst för personer med funktionsnedsättning. Internationellt, genom Agenda 2030, de nationella och regionala miljömålen och regeringens och riksdagens politik för hållbar samhällsutveckling understryks vikten av att de miljöer och byggnader som planeras, byggs och/eller renoveras ska utgå ifrån hållbara principer.
- **Nytt bredbandsstöd** ska stärka Sveriges fortsatta digitalisering. Post- och telestyrelsen (PTS) lämnade i januari 2020 sitt förslag till ny modell för bredbandsstöd till regeringen. Deras förslag är att stödet ska riktas till områden där kommersiella krafter inte förväntas bygga ut snabbt bredband. Nätbyggare kan under 2020 ansöka om bredbandsstöd från PTS för att bygga bredband i fyra utvalda regioner. De fyra regionerna är Blekinge, Västra Götaland, Värmland och Västernorrland. De fyra regionerna har valts ut för att det anses finnas bäst förutsättningar där för att bredbandsstödet ska ge så många anslutningar som möjligt. Det säkerställs samtidigt att stödet fördelas med en spridning till olika landsdelar. Året efter kommer ny fördelning ske.

⁷VGR:<https://goteborgsregionen.se/toppmenyn/politiskstyrning/radslagsprocessen/radslag4/struktu rbild.4.248c1d11a301de99b80002145.html> , Skåne:

<https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/samhallsplanering/strukturebild-for-skane1/> , Östergötland: <https://www.regionostergotland.se/Regional-utveckling/Samhallsplanering/Regional-rumslig-planering/Struktur-bild-Ostergotland/>

⁸<https://www.boverket.se/contentassets/1ebb1730d64d4657941a409f900da815/kronobergs-lan--2019.pdf>

Vid en eventuell tilldelning av stöd till Kronobergs län under 2021 eller 2022 kommer regionen själv att ges möjlighet att prioritera utbyggnad av bredbandsinfrastruktur till områden som utifrån RUS:en eller motsvarande strategiska inriktning bedöms som särskilt viktiga. Förslaget innebär att regionerna ges förutsättningar att beakta olika intressen som har stor betydelse för regionens utveckling i linje med det regionala tillväxtarbetet. PTS bedömning är att regionerna kommer att använda funktionen regional bredbandskoordinator för att, i samarbete med andra aktörer, kartlägga behov av och möjligheter till regionala prioriteringar. PTS ser därför ett behov av att det i koordinatorernas uppdrag ingår att göra regionala prioriteringar av byggnationer. Dessa utifrån regionens beslut om prioriteringar av områden. Funktionen bredbandskoordinator finns dock formellt inte kvar 2021 då uppdraget går ut i år. Om Kronobergs län blir tilldelade stödmedel 2021 eller 2022 bör regionen förbereda sig på hur det ska hanteras utan nuvarande funktion.

- **Obemannade utlämningsställen/butiker.** Digitaliseringen har i stor utsträckning än så länge inneburit sämre service i form av färre fysiska butiker men framåt kan det även innebära ökade möjligheter till service. Antalet digitaliserade obemannade butiker som gör det möjligt att ha öppet dygnet runt samt digitala utlämningsställen, ökar i Sverige.

En plats att vilja leva och bo på

Planeringsförutsättningar för perioden 2020–2022

- ☐ **Kulturens roll kopplat till yttrandefrihet och demokratifrågan** har fått och kommer troligtvis fortsatt få ett ökat fokus i samhällsdebatten. Hur kan kulturen bidra till att Sverige fortsatt är ett öppet samhälle som främjar yttrandefrihet, delaktighet och demokrati? Vad är fri kultur och var går gränsen för hur beställare kan påverka kulturen? För att vara aktuell är det viktigt att fortsätta minska skillnaderna mellan olika gruppers kulturdeltagande och öka kulturens angelägenhet för olika målgrupper.
- ☐ Den fjärde industriella revolutionen med **digitalisering och robotisering** kommer påverka kulturen och de konstnärliga uttrycken. Vad händer med kulturen när det i större utsträckning är teknikföretagen som producerar kulturen? Individer kan enklare slå sig fram men det kan få fortsatt stor påverka den professionella och organiserade kulturen generellt och i Kronoberg. Det är frågor som blir allt viktigare att reflektera över.
- ☐ **Regionsamverkan Sydsverige** har inom kulturområdet operativa grupper där interregional samverkan pågår. Samarbetet innebär samnyttjande av gemensamma resurser och möjliggör en likvärdig tillgång till kultur för invånare och besökare i Sydsverige. Samarbetet blir än viktigare för att hålla en hög kvalitet på föreställningar, utställningar osv.
- ☐ Var fjärde ungdom i Sverige i åldern 15–24 år **känner sig ensam** enligt en studie som ungdomsbarometern och boinstitutet har genomfört. En ökning med nio procent. Var tredje ungdom anger att det är i hemmet de känner sig ensamma. Unga i studentlägenhet är den gruppen där störst andel upplever sig ensamma. De tre främsta lösningarna som ungdomarna själva ser är lägre boendekostnader för att ha råd med sociala aktiviteter, arrangerade sociala aktiviteter för grannar och gemensamma sociala ytor i anslutning till bostaden.
- ☐ **Föreningsliv och deltagande.** Storskaliga samhällsförändringar krävs för att samhället ska klara av att ställa om till en framtid som präglas av social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Dessa förändringar kräver en bred samverkan mellan en rad samhällsaktörer. Civilsamhället kommer att spela en allt större roll för att stärka lösningar på komplexa samhällsutmaningar. Region Kronoberg samverkar redan idag på olika sätt med det civila samhället, dock är initiativen spridda och ofta inte av strategisk karaktär. Under kommande år påbörjas därför ett arbete för att mer aktivt och systematiskt involvera civilsamhället.

Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv

Planeringsförutsättningar för perioden 2020–2022

- ☐ I och med den **nya programperioden för sammanhållningspolitiken** ställs krav från EU att regionerna förhåller sig till sju principer kring Smart specialisering. Detta för att ta del av medel från europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) i och med nästa period. Region Kronoberg behöver förhålla sig till detta och eventuellt påbörja ett arbete med att ta fram en smart specialiseringsstrategi eller något som kan motsvara detta.
- ☐ Regeringen har i december 2019 fattat beslut om en **ny handlingsplan för nationella livsmedelsstrategin** till 2025. Fokus är på hela livsmedelskedjan exempelvis ökad livsmedelsexport, stärkt innovationskraft, ökad hållbarhet i livsmedelskedjan och åtgärder för att stärka kompetensförsörjningen i livsmedelskedjan. Livsmedelsstrategin flyttas över från jordbruksverket till näringsdepartementet och dess myndighet tillväxtverket tar över ansvaret för att driva livsmedelsstrategin. Det kommer troligtvis innebära ett större näringslivsfokus i frågan.
- ☐ **Samarbete med Kina.** Den hårda ton som Kinas ambassadör Gui Congyou har mot svenska journalister och politiker, samt Kinas bristande respekt för mänskliga rättigheter, har bidragit till att olika aktörer i Sverige avbryter sina samarbeten med Kina.
- ☐ Regeringen tillsatte under 2019 en utredning gällande **hållbart skogsbruk**, stärkt äganderätt i skogen och hur Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald kan förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen kommer presenteras under 2020⁹. I slutet av december släppte EU-kommissionen sina politiska riktlinjer för hur EU ska arbeta för att klara den gröna omställningen – a Green Deal for Europe (den gröna given på svenska). En av åtgärderna som föreslås är att se över EU:s skogsstrategi. Den kommer tas fram efter, och med utgångspunkt från, uppdateringen av EU:s strategi för biologisk mångfald. Beroende på vad EU:s skogsstrategi kommer innehålla kan det få påverkan på det svenska skogsbruket som det är idag.
- ☐ I mars 2020 avser EU-kommissionen anta en ny handlingsplan för **cirkulär ekonomi** tillsammans med en industristrategi. Fokus är mot resursintensiva sektorer som t. ex. textil, bygg- och anläggningsverksamhet, elektronik och plast. När det gäller plast kan det bli ett regelverk för biologiskt nedbrytbara produkter och biobaserade plaster. Detta kan innebära möjligheter för skoglig bioekonomi och innovation inom dessa områden, beroende på hur regelverken utvecklas. Ett annat fokus är att ta fram en strategi för hållbara produkter med fokus på produktdesign som främjar återanvändning och återvinning. Nationellt finns en delegation för cirkulär ekonomi som arbetar med att ta fram en nationell strategi¹⁰.
- ☐ I februari 2020 kom även EU med en övergripande **digital strategi** för EU-länderna. Den innehåller bland annat planer på ny lagstiftning för digitala tjänster.
- ☐ Utveckling av **eldrivna fordon** kommer påverka alla trafikslag och samhällsplaneringen. Det kommer även påverka fordonsindustrin och dess leverantörskarta men även vilka kompetenser som fordonsindustrin behöver.
- ☐ Ökat fokus på **användardriven innovation**. En stark trend, både nationellt och internationellt, är ett ökat fokus på inkludering av invånare i utvecklingen av vår välfärd. Detta innebär en ökad förväntan på offentliga aktörer att skapa en större öppenhet och en aktiv involvering i alla de välfärdstjänster som erbjuds. Frågor kring civilsamhälle och dess involvering i olika samhällsfrågor har uppmärksamats de senaste åren och vi ser en ökad uppmärksamhet i

⁹ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/07/utredning-for-hallbart-skogsbruk-starkt-aganderatt-i-skogen-och-biologisk-mangfald/>

¹⁰ <https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/affarsutveckling/delegationen-for-cirkular-ekonomi.html>

frågan på både nationell och regional nivå. Detta är en del i att organisationer även ställer om till att arbeta mer agilt. För att hänga med som företag och organisation är det idag viktigt att ständigt ompröva och förnya sina affärsmodeller.

Utveckla kompetensförsörjningen och en god och jämlik hälsa

Planeringsföresättningar för perioden 2020–2022

- ☐ **Arbetsmarknadspolitiken förändras.** En reformering av Arbetsförmedlingen från grunden har påbörjats under 2019 och kommer fortsätta. Framöver ska fristående aktörer matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Arbetsförmedlingen kommer att finnas kvar som statlig myndighet. Den kommer dock vara fokuserad på bl.a. myndighetsansvar i form av kontroll av arbetssökande och av fristående aktörer, arbetsmarknadspolitisk bedömning samt digital infrastruktur, statistik och analys. Förändringen av Arbetsförmedlingen ska vara fullt genomförd under 2022. Vilka konsekvenser det kommer bli för länet vad gäller exempelvis fysiskt kontor och om myndigheten kommer fortsätta med regionala analyser eller lägga över det på regionerna återstår att se.
- ☐ **Framtida uppdrag för regional utvecklingsansvariga inom regional kompetensförsörjning.** Regeringen gav år 2010 i uppdrag till de regionala utvecklingsansvariga att samordna aktörer och insatser i regionen samt att vara en regional resurs för analyser och prognoser. År 2018 kompletterades uppdraget med ett erbjudande kring tre fokusområden: 1. Bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå. 2. Medverka i planeringen av utbildning och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning. 3. Bidra till etablering av lärocentrum. Uppdraget löper mellan 2018–2020. Näringsdepartementet har inte informerat om eventuella uppdrag efter 2020 års slut. Det är därför svårt att veta vad utvecklingen blir inom detta område på regional nivå.
- ☐ Det pågår sedan 2018 en nationell utredning om **planering och dimensionering av komvux och gymnasieskolan**. Den ska redovisas i juni 2020. Den ska föreslå hur utbildning inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särsvux) bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov. Den ska bland annat se över och vid behov föreslå en ansvarsfördelning mellan staten, kommunerna och andra aktörer för en regional planering och dimensionering av gymnasieskolan¹¹.
- ☐ Det är **hårdare konkurrens om kompetens och det råder brist på yrkeslärare** inom flera branscher. Intresset för yrkesutbildningar är alldeles för lågt för att matcha kompetensbehovet. Skolvalen behöver därför i större utsträckning ske medvetet utifrån vad arbetsmarknaden har att erbjuda. Attraktionskraften för yrkesutbildningar behöver öka och förtydliga möjligheter till vidare studier och yrkesutveckling i arbetslivet. Yrkes-SM 2022 i Kronoberg ger länet en möjlighet att lyfta behovet av fler yrkesutbildade i länet.
- ☐ När det ekonomiska läget är ansträngt i kommunerna är det **flera gymnasieskolor som läggs ner i länet** vilket kommer påverka utbudet av gymnasieutbildningar men även närheten till gymnasieskolor för eleverna. På lång sikt handlar det om hur vuxenutbildningen kan attrahera lärare och elever för att i framtiden bedriva sina utbildningar. Det kan framför allt påverka yrkesutbildningar där dyra investeringar krävs. Att det inte finns en gymnasieskola på en plats kan även få inverkan på attraktiviteten, att vilja leva och bo på en plats.
- ☐ **Avsaknad av uppdrag inom folkhälsa.** Utifrån propositionen God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik (Prop. 2017/18:249) antog riksdagen år 2018 ett nytt övergripande mål och en ny målstruktur för folkhälsopolitiken. Förändringen innebär en mer långsiktig och förebyggande struktur för folkhälsoarbetet. Genom att stärka jämlikhetsaspekten i folkhälsomålet, samt att renodla antalet målområden, är syftet att bidra till att hälsoklyftorna i

¹¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2018/03/dir.-201817/>

samhället minskar. Folkhälsopolitiken är dock sektorsövergripande och det saknas konkreta mål och en sammanhållen handlingsplan. Konsekvensen blir att uppdragen från nationellt håll uteblir.

- **Psykisk ohälsa ökar i samhället.** Andelen i Sverige som upplever att de har en nedsatt psykisk hälsa har ökat det senaste decenniet. Det gäller både kvinnor och män och i de flesta ålders- och utbildningsgrupper. Var femte kvinna och man har vid något tillfälle i livet fått diagnosen depression¹². Enligt WHO är psykisk ohälsa den största folkhälsoutmaningen på sikt. Nationellt fortsätter satsningen på psykisk hälsa, bland annat via statsbidrag till regionerna. Från och med hösten 2019 har samordningsfunktionen för psykisk hälsa (i Region Kronoberg) förlagts inom hälso- och sjukvårdsorganisationen. Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv är det viktigt att säkerställa att arbetet fortsatt kommer att utgå från ett folkhälsoperspektiv.
- **Översyn av socialtjänstlagen** slutredovisas 1 juni 2020. I ett delbetänkande som lämnades i april 2018 skrivs bland annat om: samordnad kunskapsutveckling och utveckling av det förebyggande arbetet. De lyfter även stabila och långsiktigt hållbara regionala samverkans- och stödstrukturer, förbättrade möjligheter till samverkan och samarbete mellan kommuner och andra aktörer. Översynen har tydliga beröringspunkter med uppdraget barnens bästa och forskningssamarbetet med Linnéuniversitet.
- Sedan 2017 pågår en utredning om **god och nära vård** som ska vara klar år 2020. Uppdraget innebär att stödja regionerna, berörda myndigheter och andra organisationer. I arbetet med att samordnat utveckla en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården. En struktumvandling i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet. Under 2019 formulerades även ett uppdrag kring en sammanhållen **god och nära vård för barn och unga** som handlar om att nå en mer likvärdig vård med förebyggande och hälsofrämjande insatser för barn och unga i hela Sverige.

¹² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/statistik-psykisk-halsa/>